



คู่มือประกอบการศึกษา

หมวดวิชาที่ ๔
การปฏิบัติการทางทหาร

หลักสูตรนายทหารอาวุโส

กองวิชาสงครามทางเรือและวิชาทหาร
ฝ่ายวิชาการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
พ.ศ.๒๕๕๔

บันทึกการเปลี่ยนแปลง/แก้ไข

ลำดับที่	รายการแก้ไข	ว.ด.ป.ที่แก้ไข	หน่วย/ผู้แก้ไข	หมายเหตุ

* หมายเหตุ เอกสารฉบับนี้ที่ได้รับการปรับปรุงล่าสุด (พ.ศ. ๒๕๕๔) สามารถจะหาอ่านและโหลดได้จากระบบอินเทอร์เน็ตของฝ่ายวิชาการ ยศ.ทร. ภายใต้เมนูกองวิชาสงครามทางเรือและวิชาทหาร หรือภายใต้เมนู Downloads ของฝ่ายวิชาการฯ

คำนำ

คู่มือประกอบการศึกษา หมวดวิชาปฏิบัติการทางทหารฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นโดยสอดคล้องกับ
ประมวลการศึกษาของหมวดวิชาปฏิบัติการทางทหาร ของหลักสูตรนายทหารอาวุโสที่ ทร.ได้อนุมัติใช้ เพื่อใช้
เป็นแนวทางในการเตรียมการศึกษาของนายทหารนักเรียน รวมทั้งบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฯ โดยจะ
เป็นการแนะนำในรายละเอียดเพิ่มเติมจากประมวลการศึกษา เพื่อให้ทราบถึง ความสำคัญ ความมุ่งหมาย
ขอบเขตการศึกษา วิธีดำเนินการศึกษา และคำแนะนำอื่นๆ ที่สำคัญ อันจะช่วยให้การศึกษابرลุตามความมุ่ง
หมายและวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในลักษณะการศึกษาแบบ **Active Learning**

เอกสารคู่มือประกอบการศึกษานี้ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีความทันสมัยอยู่เสมอตามห้วง
ระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับงานทางด้านวิชาการและวิวัฒนาการด้านอื่นๆ ของโลกที่
เปลี่ยนแปลงไป และตามคำแนะนำที่ผู้ใช้เอกสารฉบับนี้ ดังนั้นหากผู้ใดพบข้อบกพร่องในเอกสารกรุณาแจ้งให้
กองวิชาสงครามทางเรือและวิชาทหารทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป

กองวิชาสงครามทางเรือและวิชาทหาร
ฝ่ายวิชาการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
กันยายน พ.ศ.๒๕๕๔

สารบัญ

คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ง
หมวดวิชาที่ ๔ หมวดวิชาปฏิบัติการทางทหาร.....	๑
ตอนที่ ๑ กฎหมาย.....	๗
ชุดวิชา กฎหมาย.....	๘
หัวข้อวิชา กฎหมายทะเล.....	๙
หัวข้อวิชา กฎหมายสงคราม.....	๑๑
หัวข้อวิชา กฎหมายอาญาทหาร.....	๑๔
หัวข้อวิชา แนวทางเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน.....	๑๖
หัวข้อวิชา อภิปรายกฎหมาย.....	๑๘
ตอนที่ ๒ การปฏิบัติการทางทหาร.....	๒๐
ชุดวิชา การปฏิบัติการทางทหารในยามสงบ.....	๒๑
หัวข้อวิชา รูปแบบและหลักการ MOOTW.....	๒๒
หัวข้อวิชา การปฏิบัติการสงครามนอกแบบและการก่อการร้าย.....	๒๔
ชุดวิชา การปฏิบัติการทางเรือและการวางแผนทางทหาร.....	๒๖
หัวข้อวิชา วิวัฒนาการสงครามทางเรือ.....	๒๗
หัวข้อวิชา การปฏิบัติการทางเรือโดยทั่วไป.....	๓๐
หัวข้อวิชา การปฏิบัติการสนับสนุนทางเรือ.....	๓๒
หัวข้อวิชา หลักการวางแผนทางทหาร.....	๓๔
หัวข้อวิชา การวางแผนและจัดทำแผนสนับสนุน.....	๓๖
หัวข้อวิชา อภิปรายการปฏิบัติทางเรือและการสนับสนุนอื่นๆ.....	๓๘

หมวดวิชาที่ ๔ หมวดวิชาปฏิบัติการทางทหาร

๑. ความสำคัญ

การศึกษาหมวดวิชาปฏิบัติการทางทหาร เป็นการศึกษาที่ต้องการให้นายทหารนักเรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางเรือ การปฏิบัติการสนับสนุนการปฏิบัติการทางเรือ การสงครามพิเศษ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของนายทหารนักเรียนในฐานะนายทหารชั้นผู้ใหญ่ เพื่อเป็นพื้นฐานในการประสานงานและสนับสนุนหน่วยกำลังทางเรือในฐานะหัวหน้าหน่วยงานผู้หนึ่งของกองทัพเรือ

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดแนวความคิดในการจัดกำลังทางเรือในรูปของการสงครามและการปฏิบัติการทางเรือที่แบ่งออกเป็นหลายรูปแบบ รวมทั้งเพื่อให้ทราบถึงการสงครามพิเศษ การปฏิบัติการสนับสนุนอื่นๆ และกฎหมาย ตลอดจนระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับบัญชาในระดับหัวหน้าแผนก โดยมีวัตถุประสงค์ประสงค์ในการศึกษาที่จะให้นายทหารนักเรียนดังนี้

๒.๑ เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในหลักวิชาการด้านการปฏิบัติการทางทหารที่เกี่ยวข้องและเป็นฝ่ายอำนวยการระดับกรมได้

๒.๒ ทราบและเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ซึ่งเป็นกรอบและขอบเขตของการปฏิบัติการของกองทัพเรือ

๒.๓ ทราบและเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติทางทหารในยามสงบ และการสงครามพิเศษ อันจะทำให้เกิดแนวความคิดในการใช้ขีดความสามารถของกำลังทางเรือ ตามแผนป้องกันประเทศ และการต่อต้านการก่อการร้าย

๒.๔ ทราบและเข้าใจการจัดกำลังทางเรือ รูปแบบการใช้กำลังทางเรือ รวมทั้งขีดความสามารถและข้อจำกัดต่างๆ ของกองทัพเรือในการปฏิบัติการทางเรือ

๒.๕ ทราบและเข้าใจในเรื่องความต้องการของกำลังทางเรือในการที่จะต้องสนับสนุนรวมถึงการวางแผนสนับสนุนให้กับกำลังทางเรือตามแผนป้องกันประเทศ อันจะทำให้เกิดแนวความคิดในการจัดทำแผนสนับสนุนในการปฏิบัติการทางเรือ

๓. คำแนะนำ

คู่มือการศึกษาหมวดวิชาปฏิบัติการทางทหาร จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับนายทหารนักเรียนหลักสูตรนายทหารอาวุโสในการศึกษาหมวดวิชาปฏิบัติการทางทหาร ซึ่งเนื้อหาหลักของหมวดวิชานี้ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางทหาร การสงครามพิเศษ การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการทำสงครามและกฎหมาย โดยหมวดวิชาปฏิบัติการทางทหาร ประกอบด้วย ๒ ตอนวิชา (ตามรายละเอียดการศึกษา หมวดวิชาปฏิบัติการทางทหาร) คือ

ตอนที่ ๑ กฎหมาย

ตอนที่ ๒ การปฏิบัติการทางทหาร

การศึกษาในหลักสูตรนายทหารอาวุโสมีลักษณะเป็นการศึกษาในแบบ **Active Learning** ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนจึงจะมีบทบาทอย่างมากต่อความสำเร็จของการศึกษา การเข้า

ฟังบรรยายนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาและไม่ใช่ส่วนที่สำคัญที่สุด หากแต่ส่วนสำคัญที่สุดคือการที่ นายทหารนักเรียนต้องค้นคว้าทั้งจากเอกสารอ่านประกอบ และข้อมูลจากแหล่งอื่น รวมทั้งจากภูมิหลังของ นายทหารนักเรียน นำมาประมวลกับหลักวิชาที่รับจากผู้บรรยาย เพื่อพัฒนาแนวความคิดของนายทหาร นักเรียนเอง แนวความคิดที่พัฒนาขึ้นเองนี้ นายทหารนักเรียนจะได้รับการแลกเปลี่ยนกับผู้บรรยาย อาจารย์ ประจำกลุ่มสัมมนา (Directing Staff :DS) และระหว่างนายทหารนักเรียนด้วยกันในห้องเรียน และห้องสัมมนา ด้วยเหตุผลดังกล่าว การเข้าฟังบรรยายเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอต่อความสำเร็จของการศึกษาตาม หลักสูตรนี้ แต่จำเป็นอย่างยิ่ง ที่นายทหารนักเรียนจะต้องอ่านเอกสารอ่านประกอบที่กำหนดให้ ค้นคว้า ข้อมูลเพิ่มเติม ตลอดจนร่วมมือในการอภิปรายในห้องเรียน การอภิปรายเป็นคณะ แบ่งกลุ่มอภิปรายและ แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ

การแบ่งกลุ่มอภิปรายและแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติถือว่าเป็นหลักของการศึกษาแบบ Active Learning การที่จะให้ได้ผลดีมีผลมาจากนายทหารนักเรียนแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์อย่างกว้างขวาง เปิดเผย ไม่มีอคติ และอยู่บนความรู้พื้นฐานทางทฤษฎี การแบ่งกลุ่มอภิปรายและแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จคือการที่ผู้ร่วมดำเนินการได้รับความรู้เต็มเปี่ยมภายหลังเสร็จสิ้นการปฏิบัติ และเป็นการปฏิบัติซึ่ง ประกอบด้วยสมาชิกที่มีคำถามมากมายโดยได้เตรียมการมาอย่างดีและผู้เข้าร่วมส่วนมากกลับไปพร้อมกับ ความรู้ความเข้าใจใหม่ๆ หรือแนวความคิดที่ทำให้เกิดคำถามเพิ่มขึ้น องค์ประกอบ ๓ สิ่งที่ทำให้การดำเนินการ ประสบความสำเร็จคือ การเตรียมการของผู้เข้าร่วม การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นอย่างอิสระและเปิดเผย และการเปิดใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เอกสารที่กำหนดให้อ่านในแต่ละหัวข้อวิชาเป็นเอกสารจำนวนน้อย ที่สุดที่นายทหารนักเรียนจำเป็นต้องอ่านและทำความเข้าใจ เพื่อให้สามารถร่วมการแบ่งกลุ่มอภิปรายและ แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติได้ในหัวข้อที่กำหนด อย่างไรก็ตามหากสามารถอ่านเอกสารเสริมอื่นๆ ได้ก็จะทำให้ได้ผล ยิ่งขึ้น คำถามต่างๆ ที่กำหนดในแต่ละหัวข้อวิชาไม่ได้มุ่งเน้นต้องการคำตอบที่ถูกต้องแน่นอน หากแต่ต้องการ ให้นายทหารนักเรียนได้ทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ด้วยการอภิปราย และการถกเถียงกันอย่างกว้างขวาง

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา ประกอบด้วย

๔.๑ **การบรรยาย** คือ การอบรมทางทฤษฎี หลักการ หรือข้อมูลทางวิชาการ เพื่อให้ความรู้แก่ ผู้เข้ารับการอบรมในชั้นเรียน โดยมีอาจารย์หรือวิทยากรเป็นผู้บรรยายและการตอบปัญหาแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งเนื้อหาการบรรยายตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในประมวลการศึกษาของหลักสูตร อันจะสามารถนำความรู้ ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการแบ่งกลุ่มอภิปราย หรือการฝึกปฏิบัติได้ รวมถึงการนำไปใช้งานจริงในการปฏิบัติ ราชการต่อไป

๔.๒ **การอภิปรายเป็นคณะ** คือ การที่นายทหารนักเรียนและอาจารย์ร่วมอภิปรายในประเด็น สำคัญ เพื่อเป็นการต่อยอดความรู้จากบทเรียนให้แตกฉานยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้นายทหารนักเรียน พัฒนาแนวคิดของตนเอง ซึ่งสามารถดำเนินการได้ ๒ แบบ คือ

๔.๒.๑ อาจมีลักษณะเป็นการประชุมให้ความรู้หรือแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในคณะผู้อภิปราย ตามประเด็นที่กำหนดในคู่มือการศึกษาหรือประเด็นที่อาจารย์หยิบยกขึ้นมาตามแต่กรณี โดยมีผู้หนึ่งทำหน้าที่ ดำเนินการอภิปราย ผู้เข้าร่วมประชุมที่เหลือเป็นผู้ฟัง โดยผู้อภิปรายแต่ละคนได้รับมอบหมายให้พูดในประเด็น

และวาระต่างๆ กัน และในตอนท้ายผู้ดำเนินการอภิปรายอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้พูดและซักถามกับคณะผู้
อภิปรายได้ตามความเหมาะสมแก่เวลาก่อนที่จะจบการอภิปราย

๔.๒.๒ นอกจากนี้การอภิปรายเป็นคณะอาจเป็นการนำเสนอผลงาน ภายหลังจากแบ่งกลุ่ม
อภิปรายหรือแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติในการศึกษาหัวข้อวิชาหรือชุดวิชานั้นๆ ภายใต้อาจารย์
อันจะทำให้เกิดการถกเถียง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
ด้วยก็ได้

๔.๓ **การแบ่งกลุ่มอภิปราย** เป็นการฝึกอบรมในห้องสัมมนาของแต่ละหลักสูตร โดยแบ่งนายทหาร
นักเรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ โดยที่แต่ละกลุ่มจะมีอาจารย์ประจำกลุ่มสัมมนา (DS) ให้ความรู้และกำกับดูแลการ
อภิปราย เพื่อทำการอภิปรายหัวข้อความรู้ที่ได้ศึกษามาหรือที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารหลักสูตรให้เกิด
ความแตกฉานมากยิ่งขึ้น รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในหัวข้อวิชานั้นๆ ด้วย อันจะทำให้เกิด
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้มีความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยให้มีการศึกษาลึกลงใน
รายละเอียดของประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับบทเรียน โดยผู้ร่วมอภิปรายมีเสรีในการออกความคิดเห็นในการถก
เถียงปัญหาต่างๆ และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

๔.๔ **การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ** มีลักษณะการดำเนินการคล้ายกับการแบ่งกลุ่มอภิปราย แต่มุ่งเน้นการนำความรู้ที่
ได้จากชั้นเรียนมาเสริมสร้างทักษะด้วยการฝึกคิดและปฏิบัติจนทำด้วยตัวเองได้หรือ

การประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งอาจมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นายทหารนักเรียนมุ่งแก้ปัญหาหรือแสวงข้อตกลงใจเป็นคณะ ตาม
โจทย์หรือคำถามหรือบ่งการที่มอบให้ก็ได้ ในบางวิชาการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติอาจจำเป็นต้องดำเนินการจนได้ผลงานหรือข้อสรุป
โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีการจัดทำเอกสารส่งอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มสัมมนา และมีการแสดงผลรวมในชั้นเรียน นอกจากนี้
แล้ว การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติยังรวมหมายรวมถึงกิจกรรมอื่นๆ เช่น การฝึกทักษะ และการฝึกกีฬา เป็นต้น

๔.๕ **การค้นคว้า** เป็นการศึกษาด้วยการอ่านและค้นคว้าวิชาล่วงหน้าด้วยตนเอง ตามเอกสารหรือ
แนวทางที่อาจารย์มอบให้ เพื่อเตรียมการสำหรับการฟังบรรยาย การอภิปราย และการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติต่อไป
ซึ่งนายทหารนักเรียนจะต้องรับผิดชอบด้วยตนเองในการบริหารเวลาในส่วนนี้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้
สามารถค้นคว้าได้ทันตามการจัดตารางการเรียน และการแบ่งกลุ่มอภิปราย/การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ

๕. ความสัมพันธ์กับหมวดวิชาอื่น

การศึกษารวมในหมวดวิชาการปฏิบัติการทางทหารนี้มีความสำคัญคือ เป็นการศึกษากลุ่มชุดวิชาพื้นฐาน
ที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับการศึกษาในหมวดวิชาอื่นต่อไป

รายละเอียดการศึกษา หมวดวิชาการปฏิบัติการทางทหาร

ตอนวิชา ชุดวิชา หัวข้อวิชา	%	เวลารวม		วิธีการดำเนินการศึกษา (ชั่วโมง)					การคิดหน่วยกิต	
		วัน	ชั่วโมง	บรรยาย	อภิปรายเป็นคณะ (แถลงผลงาน)	แบ่งกลุ่ม อภิปราย (สัมมนาอย่างเดี่ยว)	แบ่งกลุ่ม ฝึกปฏิบัติ (สัมมนา + ผลงาน)	ค้นคว้า	หน่วยการเรียน	หน่วยกิต
๔. หมวดวิชาการปฏิบัติการทางทหาร	๑๓.๘๐%		๘๑	๔๒	๖	๑๒	๑๒	๘		
๔.๑ ตอนที่ ๑ กฎหมาย	๔.๖๐%		๒๗	๑๕	๓	๖	๐	๓		
๔.๑.๑ ชุดวิชา กฎหมาย	๔.๖๐%		๒๗	๑๕	๓	๖	๐	๓	๒๐.๕	๒
หัวข้อวิชา กฎหมายทะเล	๐.๕๑%		๓	๓	-	-	-	-	๓	
หัวข้อวิชา กฎหมายสงคราม	๐.๕๑%		๓	๓	-	-	-	-	๓	
หัวข้อวิชา กฎหมายอาญาทหาร	๐.๕๑%		๓	๓	-	-	-	-	๓	
หัวข้อวิชา แนวทางเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน	๑.๐๒%		๖	๖	-	-	-	-	๖	
หัวข้อวิชา อภิปรายกฎหมาย	๒.๐๔%		๑๒	-	๓	๖	-	๓	๕.๕	
๔.๒ ตอนที่ ๒ การปฏิบัติการทางทหาร	๙.๒๐%		๕๔	๒๗	๓	๖	๑๒	๖		
๔.๒.๑ ชุดวิชา การปฏิบัติการทางทหารในยามสงบ	๑.๐๒%		๖	๖	๐	๐	๐	๐	๖	๑
หัวข้อวิชา รูปแบบและหลักการ Mootw	๐.๕๑%		๓	๓	-	-	-	-	๓	
หัวข้อวิชา การปฏิบัติการสงครามนอกแบบและการก่อการร้าย	๐.๕๑%		๓	๓	-	-	-	-	๓	
๔.๒.๒ ชุดวิชา การปฏิบัติการทางเรือและการวางแผนทางทหาร	๘.๑๘%		๔๘	๒๑	๓	๖	๑๒	๖	๓๓.๕	๒
หัวข้อวิชา วิวัฒนาการสงครามทางเรือ	๐.๕๑%		๓	๓	-	-	-	-	๓	

ตอนวิชา ชุดวิชา หัวข้อวิชา	%	เวลารวม		วิธีการดำเนินการศึกษา (ชั่วโมง)					การคิดหน่วยกิต	
		วัน	ชั่วโมง	บรรยาย	อภิปรายเป็นคณะ (แสดงผลงาน)	แบ่งกลุ่ม อภิปราย (สัมมนาอย่างเดียว)	แบ่งกลุ่ม ฝึกปฏิบัติ (สัมมนา + ผลงาน)	ค้นคว้า	หน่วยการเรียนรู้	หน่วยกิต
หัวข้อวิชา การปฏิบัติการทางเรือทั่วไป	๑.๐๒%		๒	๒	-	-	-	-	๒	
หัวข้อวิชา การปฏิบัติการสนับสนุนทางเรือ	๐.๕๑%		๓	๓	-	-	-	-	๓	
หัวข้อวิชา หลักการวางแผนทางทหาร	๑.๐๒%		๒	๒	-	-	-	-	๒	
หัวข้อวิชา การวางแผนและจัดทำแผนสนับสนุน	๓.๕๘%		๒๑	๓	๓	๐	๑๒	๓	๑๑.๕	
หัวข้อวิชา อภิปรายการปฏิบัติการทางเรือและการสนับสนุน อื่นๆ	๑.๕๓%		๑	-	๐	๒	-	๓	๑	

ตอนที่ ๑ กฎหมาย

(๒๗ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

การศึกษาตอนวิชากฎหมายนี้ จะมุ่งเน้นให้นายทหรนนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายทะเล กฎหมายสงครามและกฎหมายภายใน รวมทั้งระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในกิจการทหาร ที่นายทหรนนักเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องนำไปใช้ในการปฏิบัติราชการต่อไป

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อทบทวนและปรับความรู้ของนายทหรนนักเรียนในส่วนของกฎหมายที่ควรทราบ ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว อาจจะต้องร่วมปฏิบัติงานในกรณีที่ต้องนำเอากฎหมายต่างๆ มาร่วมพิจารณาด้วย

๓. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในตอนวิชานี้ใช้เวลาในการศึกษา ๒๗ ชั่วโมง โดยแบ่งเป็น ๑ ชุดวิชา คือ ชุดวิชากฎหมาย ๒๗ ชั่วโมง

๔. คำแนะนำ

การศึกษาในตอนวิชานี้ ดำเนินการด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

๔.๑ อ่านเอกสารที่ทางโรงเรียนมอบให้ก่อนการบรรยาย

๔.๒ ฟังการบรรยายและซักถามปัญหา

๔.๓ แบ่งกลุ่มอภิปรายจากปัญหาที่ได้จากการศึกษาในห้องเรียน

๔.๔ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนะนำให้อ่าน เพื่อให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงวิเคราะห์ สำหรับการอภิปรายในแต่ละกลุ่มหรือในห้องเรียน

ชุดวิชา กฎหมาย

(๒๗ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

ในการปฏิบัติการทางทหารในปัจจุบันนั้น ทหารจะต้องคำนึงถึงหลักกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องมีความรู้และมีความเข้าใจเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อให้สามารถบริหารและปกครองบังคับบัญชา รวมถึงปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและเที่ยงธรรม

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักกฎหมายที่สำคัญตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาทหาร กฎหมายสงคราม กฎหมายทะเล ตลอดจน รับทราบถึงหลักการ กระบวนการ ขั้นตอนและแนวทางการปฏิบัติในการสอบสวน นอกจากนี้แล้วสามารถนำความรู้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางการปฏิบัติในการปกครองบังคับบัญชาต่อไปในอนาคต

๓. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาชุดวิชานี้ ใช้ระยะเวลาการศึกษาทั้งสิ้น ๒๗ ชั่วโมง โดยมีหัวข้อวิชาที่จะศึกษาประกอบด้วย

หมายเลขประจำหัวข้อวิชา

๒๑๐๔๐๑๐๑๑

๒๑๐๔๐๑๐๑๒

๒๑๐๔๐๑๐๑๓

๒๑๐๔๐๑๐๑๔

๒๑๐๔๐๑๐๑๕

หัวข้อวิชา

กฎหมายทะเล

กฎหมายสงคราม

กฎหมายอาญาทหาร

แนวทางเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน

อภิปรายกฎหมาย

หัวข้อวิชา กฎหมายทะเล

๑. ความสำคัญ

ทะเลนับเป็นแหล่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมวลมนุษยชาติทั่วไป โดยใช้เป็นเส้นทางคมนาคม เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นแหล่งพลังงานที่มีคุณค่าอันมหาศาล บรรดาประชาชาติทั้งหลายจึงปรารถนาที่จะครอบครองทะเลมาเป็นของตนให้ได้มากที่สุด ดังนั้นเพื่อมิให้เกิดข้อขัดแย้งกันจึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับทะเลขึ้น ให้เกิดความเสมอภาคกันทั้งในการครอบครองเขตน่านน้ำ การมีสิทธิและอำนาจเพื่อการแสวงประโยชน์ในเขตน่านน้ำของตน

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ และสิทธิของรัฐชายฝั่งและรัฐอื่นๆ ในเขตทางทะเลต่างๆ เนื่องจากจุดประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ทางทะเลมิใช่เพื่อความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศเท่านั้น แต่ยังส่งผลถึงปัญหาความมั่นคงของรัฐชายฝั่งด้วย ดังนั้นผู้รับผิดชอบในการป้องกันอธิปไตยทางทะเล และคุ้มครองผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล จึงจะต้องศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางทหารในทะเล เพื่อไม่ให้เกิดการผิดพลาดได้

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การศึกษากฎหมายทะเลนั้น นายทหารนักเรียนควรจะได้เข้าใจถึงขอบเขตของอาณาเขตทางทะเลตามที่หลักกฎหมายทะเลได้กำหนดไว้ ตลอดจนเข้าใจถึงอำนาจหน้าที่และสิทธิทั้งของรัฐชายฝั่งเจ้าของอาณาเขตทางทะเลนั้น และสิทธิของรัฐอื่นที่จะมาแสวงประโยชน์ในอาณาเขตทางทะเล ซึ่งไม่ได้อยู่ในอำนาจหรือสิทธิของตน รวมทั้งระเบียบกฎเกณฑ์ในการป้องกันผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายทะเล นอกจากนั้นในหัวข้อวิชานี้ จะได้มีการศึกษาในส่วนของกฎหมายภายในประเทศ ที่มอบหมายหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือเป็นผู้ปฏิบัติ เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวด้วยพอสังเขปด้วย

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

๔.๑ บรรยายในห้องเรียน ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

- ๕.๑ สิทธิของเรือรบในอาณาเขตต่างๆ ทางทะเล มีเพียงใด
- ๕.๒ การกระทำผิดฐานโจรสลัด ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ มีความหมายเพียงใด
- ๕.๓ การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ควรจะถือว่าเป็นความผิดสากลหรือไม่ เพียงใด

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

- ๖.๑ เอกสารของผู้บรรยาย
- ๖.๒ เอกสารอ้างอิงกองทัพเรือ, กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล, ๒๕๔๓

๖.๓ อทร.๙๑๐๑, คู่มือการปฏิบัติ, กฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือปราบปรามการกระทำผิด
บางอย่างทางทะเล, ๒๕๔๒

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

๗.๑ ศิริภา จำปาทอง, น.อ.หญิง, กฎหมายทะเล, ๒๕๓๙

๗.๒ ศิริภา จำปาทอง, น.ต.หญิง, อนุสัญญากฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๕๘, ๒๕๓๓

๗.๓ จุมพล สายสุนทร, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คำอธิบายกฎหมายทะเลว่าด้วยอาณา
เขตทางทะเล สำนักพิมพ์นิติธรรม

๗.๔ ถนอม เจริญลาภ, พล.ร.อ., หนังสือชุดเขตทางทะเลของประเทศไทย เล่มที่ ๒ กรมสนธิสัญญาและ
กฎหมาย กระทรวงต่างประเทศ

หัวข้อวิชา กฎหมายสงคราม

๑. ความสำคัญ

เนื่องจากสงคราม คือ การที่ฝ่ายหนึ่ง หรือรัฐหนึ่งหรือกลุ่มของรัฐหนึ่งถูกบังคับด้วยกำลังทหารให้ยอมทำตามความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งก็ได้แก่ อีกรัฐหนึ่ง หรืออีกกลุ่มรัฐหนึ่ง ดังนั้น เมื่อฝ่ายหนึ่งยอมทำตามความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว ก็หมดความจำเป็นที่จะต้องทำสงครามกันต่อไป เช่นเดียวกัน การใช้ทหารในการรบนั้นมิใช่ว่าทหารจะทำอะไรต่อศัตรูก็ได้ โดยปราศจากข้อห้ามข้อจำกัด ทหารจะใช้ MEANS AND METHODS OF WARFARE ได้เพียงเท่าที่จะทำให้ศัตรูหมดความสามารถที่จะสู้รบต่อไปได้เท่านั้น ซึ่ง MEANS AND METHODS OF WARFARE นั้นบัญญัติอยู่ในกฎหมายสงคราม สงครามมิใช่การมุ่งทำลายล้างกันอย่างป่าเถื่อน แต่เป็นเพียงการปกป้องรักษาผลประโยชน์ของชาติโดยใช้กำลัง การทำสงครามโดยมุ่งทำลายชีวิตของทหารฝ่ายข้าศึก โดยขัดต่อ MEANS AND METHODS OF WARFARE เช่น การไม่ไว้ชีวิตทหารฝ่ายข้าศึกที่ยอมแพ้แล้วหรือถูกกันออกจากการสู้รบ (HORS DE COMBAT) แล้ว หรือการมุ่งทำลายชีวิตพลเรือนชนชาติศัตรูที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสู้รบถือเป็นอาชญากรรมสงคราม (WAR CRIMES) หรืออาจเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (GENOCIDE) อันเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ ทหารทำการรบตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของชาติ ทหารจึงเป็นผู้มีเกียรติมิใช่อาชญากร ทหารจึงย่อมได้รับการเคารพอยู่ตลอดเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในสนามรบ ซึ่งกฎหมายสงครามได้ให้การรับรองไว้เช่นนั้น และแม้เมื่อทหารยอมแพ้และต้องตกเป็นเชลยศึก หรือเสียชีวิตแล้วก็ตาม ก็ยังคงได้รับเกียรตินั้นอยู่ ดังนั้น ในเวลาสงครามทหารจึงต้องรักษาเกียรตินี้ไว้ โดยเคารพเชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมายสงคราม

๒. ความมุ่งหมาย

๒.๑ กฎหมายว่าด้วยสงคราม (LAW OF WAR) หรือกฎหมายว่าด้วยการพิพาทกันด้วยอาวุธ (LAW OF ARMED CONFLICTS) หรือกฎหมายว่าด้วยมนุษยธรรม (HUMANITARIAN LAW) นับเป็นกฎหมายระหว่างประเทศแขนงเดียวกัน แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนแรก JUS AD BELLUM หรือ กฎหมายว่าด้วยข้ออ้างความชอบธรรมในการทำสงคราม (JUST CAUSE, JUST REASON AND JUST WAR) ซึ่งส่วนนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการรบ ส่วนที่สอง คือ JUS IN BELLO อันเป็นกฎหมายที่บัญญัติให้ผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในสงครามทุกคน ทุกฝ่าย ทุกระดับ ตั้งแต่ผู้ออกคำสั่งผู้วางแผนจนถึงผู้ที่อยู่ในสนามรบต้องกระทำหรืองดเว้นการกระทำตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายทั้งสองส่วนนี้ครอบคลุมสงครามทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี

๒.๒ กฎหมายสงครามมิได้มุ่งหมายจะห้ามการทำสงครามหรือสร้างอุปสรรคขัดขวางการรบ ชาติใดหรือฝ่ายใดที่มีกำลังรบและประสงค์จะทำสงครามย่อมทำได้เสมอ ส่วนที่ว่าสงครามนั้นจะละเมิด JUS AD BELLUM ละเมิดกฎบัตรสหประชาชาติ หรือละเมิดกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศว่าด้วยสงครามหรือไม่นั้นก็ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้ละเมิด JUS AD BELLUM ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจทำสงคราม เช่น ได้แก่ ผู้นำประเทศซึ่งหากศาลอาญาระหว่างประเทศตัดสินว่ามีความผิดก็จะต้องได้รับโทษต่อไป ส่วน JUS IN BELLO นั้นมุ่งหมายที่จะให้ทหารผู้เข้าทำการรบในสงคราม ซึ่งได้เกิดขึ้นแล้วนั้น โดยไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบด้วย JUS AD BELLUM ก็ตามทหารจะต้องทำการรบโดยชอบด้วย JUS IN BELLO เสมอ อันได้แก่

๒.๒.๑ การคุ้มครองทุกฝ่าย ทุกคน ทุกสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับสงครามให้พ้นจากการละเมิด เช่น พลรบที่ยอมแพ้แล้วหรือตกอยู่ในสภาพที่ไม่อาจทำการรบต่อไปได้ เพราะบาดเจ็บ ป่วยไข้ เรืออัปปาง หรือใช้ร่มชูชีพพวยงตัวอยู่ในอากาศ เพราะหลบหนีภัยจากอากาศยานที่สูญเสียการควบคุม เป็นต้น หรือแม้แต่ทรัพย์สินทางศิลปวัฒนธรรม (CULTURAL PROPERTY) ไม่ว่าของชาติใดก็ตาม ย่อมได้รับความคุ้มครองในเวลาสงครามทั้งสิ้น

๒.๒.๒ MEANS AND METHODS OF WARFARE ที่ทุกฝ่ายใช้เข้าทำการรบ นอกจากจะต้องไม่ขัดต่อ **JUS IN BELLO** แล้วยังจะต้องไม่กระทบต่ออำนาจอธิปไตย (SOVEREIGNTY) สิทธิอธิปไตย (SOVEREIGN RIGHTS) ทรัพย์สิน สิทธิในชีวิตและร่างกายของประชาชนพลเรือน ตลอดจนกำลังรบของชาติเป็นกลาง รวมถึงต้องไม่กระทบต่อทรัพย์สิน สิทธิในชีวิตและร่างกายของประชาชนพลเรือนของทุกฝ่ายที่เข้าร่วมในสงครามด้วย

๒.๓ เนื่องจากกฎหมายสงครามเป็นกฎหมายประจำอาชีพของทหารทุกชั้นยศ และทุกพรรคเหล่า ประชาคมโลกต่างมุ่งหวังจะให้สงคราม ถ้าจะบังเกิดมีขึ้น ต้องเป็นสงครามระหว่างอารยชนผู้เจริญแล้ว ดังนั้น นอกจากประชาคมโลกจะบัญญัติกฎหมายสงครามขึ้น และจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศขึ้นเพื่อเตรียมดำเนินคดีกับฝ่ายที่ละเมิดกฎหมายสงครามแล้ว ยังได้มีบทบัญญัติไว้ในกฎหมายสงครามว่า ภาคิทุกประเทศจะต้องเผยแพร่บทบัญญัติของกฎหมายนี้ ทั้งในยามสงบและยามสงคราม โดยบรรจุวิชานี้เข้าไว้ในโครงการศึกษาของทหารทุกหลักสูตรทุกชั้นยศ และเนื่องจากประเทศไทยเป็นภาคิของกฎหมายสงครามเกือบทุกฉบับ กองทัพอไทยจึงจำเป็นต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้ทหารทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายดังกล่าว และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในเวลาสงคราม ซึ่งก็สอดคล้องกับข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการปฏิบัติราชการของหน่วยเรือ พ.ศ.๒๕๒๐ ข้อ ๖ การปฏิบัติในเวลาสงคราม ข้อย่อย ๖.๑ การศึกษากฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งมีใจความว่า “เนื่องจากการดำเนินการสงครามทางเรือ ได้มีกฎหมายระหว่างประเทศตลอดจนปฏิญญาและอนุสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่ประเทศไทยได้ยอมรับ ฉะนั้น ผู้บังคับหน่วยเรือจะต้องศึกษาโดยละเอียดถี่ถ้วน เพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินการสงคราม และหลีกเลี่ยงการเสียเปรียบที่จะบังเกิดขึ้นทั้งทางการเมืองและการทหาร”

๓. สาระสังเขปการศึกษา

๓.๑ ความรู้ด้าน **MILITARY OPERATIONS** หรือ **NAVAL OPERATIONS** แต่ละสาขาจะต้องควบคู่ไปกับความรู้ด้าน **OPERATIONS LAW** หรือ **LAW OF NAVAL OPERATION** สาขานั้นๆ เช่น การปฏิบัติการสงครามทุ่นระเบิดจะต้องควบคู่ไปกับ **1907 HAGUE CONVENTION VIII ON THE LAYING OF AUTOMATIC SUBMARINE CONTACT MINES** และการปฏิบัติการยิงฝั่งจะต้องควบคู่ไปกับ **1907 HAGUE CONVENTION IX CONCERNING BOMBARDMENT BY NAVAL FORCES IN TIME OF WAR** เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติการทางทหารสาขานั้นๆ สอดคล้อง ไม่ขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มิฉะนั้นอาจจะเกิดปัญหาตามมาเป็นอย่างมาก ทั้งในทางการเมือง และการทหาร ทั้งในระหว่างสงครามและเมื่อสงครามยุติแล้ว

๓.๒ กฎหมายสงครามประกอบด้วย **GENEVA TYPE OF LAW , HAGUE TYPE OF LAW** และ **MIXED TYPE OF LAW** ใน **GENEVA TYPE OF LAW** จะประกอบด้วยกฎเกณฑ์ด้านมนุษยธรรมในการรบทางบก ทางเรือ และทางอากาศ การปฏิบัติต่อเชลยศึก และประชาชนพลเรือน ในเขตยึดครอง ส่วนใน **HAGUE TYPE OF LAW** ก็จะมีประกอบด้วยกฎเกณฑ์ในการทำการรบทางบกและทางเรือเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะตั้งแต่เริ่มสงคราม ได้แก่ **1907 HAGUE CONVENTION III RELATIVE TO THE OPENING OF HOSTILITIES** ส่วน **1923 HAGUE RULES FOR AERIAL WARFARE** นั้น สมควรจะได้รับการยอมรับว่าเป็นกฎหมายจารีตประเพณีว่าด้วยกฎเกณฑ์การรบทางอากาศไปแล้ว แม้ไม่มีชาติใดเข้าเป็นภาคิเลยก็ตาม นอกจากนั้นยังมี

กฎหมายสงครามลักษณะพิเศษอีกเป็นจำนวนมาก เช่น กฎหมายว่าด้วยอาวุธซึ่งเริ่มตั้งแต่ DECLARATION RENOUNCING THE USE, IN TIME OF WAR, OF EXPLOSIVE PROJECTILES UNDER 400 GRAMMES WEIGHT, SAINT PETERSBURG 1868 จนถึง CONVENTION ON CLUSTER MUNITION 2008 เช่นนี้ เป็นต้น ส่วน MIXED TYPE OF LAW ก็ได้แก่ 1954 HAGUE CONVENTION FOR THE PROTECTION OF CULTURAL PROPERTY IN THE EVENT OF ARMED CONFLICT เป็นต้น ในตอนสุดท้ายก็จะว่าด้วยการยุติสงคราม ซึ่งประกอบด้วย การหยุดยิง การยอมแพ้ การยอมแพ้โดยไม่มีเงื่อนไข สนธิสัญญาสงบศึก สนธิสัญญาสันติภาพ การชดใช้ค่าปฏิกรรมสงคราม และการดำเนินคดีกับอาชญากรสงคราม เป็นต้น

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยายในห้องเรียน ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ เกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

๕.๑ การใช้กำลังทหารทำสงครามนั้นจะชอบด้วยกฎหมายในสองกรณี คือ การป้องกันตนเอง (SELF DEFENSE) ตามมาตรา ๕๑ และตาม CHAPTER 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติเท่านั้น นายทหารนักเรียนเข้าใจ JUS AD BELLUM ในส่วนนี้ว่าอย่างไร

๕.๒ มีกฎหมายสงคราม (JUS IN BELLO) หลายฉบับที่ไม่มีรัฐใดเป็นภาคีเลย หรือบางฉบับจำนวนรัฐที่เข้าเป็นภาคีมีจำนวนน้อย บางฉบับมีสภาพเป็นเพียงคู่มือ ทำยที่สุดบางฉบับมีสภาพเป็นเพียงร่างกฎหมายเอกสารเหล่านี้มีสภาพบังคับ (ENFORCEMENT) ในฐานะเป็นกฎหมายสงครามหรือไม่ เพราะเหตุใด

๕.๓ JUS COGENS (หลักกฎหมายเด็ดขาด) คืออะไร นายทหารนักเรียนเข้าใจนิยามของ JUS COGENS ตามมาตรา 53 ของ VIENNA CONVENTION ON THE LAW OF TREATIES 1969 ว่าอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

๖.๑ คำแปลคู่มือซานเรโม ว่าด้วย กฎหมายระหว่างประเทศใช้กับการพิพาทกันด้วยอาวุธในทะเล

๖.๒ คำแปล NAVAL WARFARE PUBLICATION 1-14 M : THE COMMANDER'S HANDBOOK ON THE LAW OF NAVAL OPERATIONS , CHAPTER 5 T012

๖.๓ อทร.๘๓๐๕ กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสงคราม

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

๗.๑ จุมพต สายสุนทร , กฎหมายระหว่างประเทศ , คณะนิติศาสตร์ มธ.

๗.๒ เอกสารการสอนของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , กฎหมายระหว่างประเทศเล่ม ๑ และ ๒

๗.๓ กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ศ.ดร.จตุรงค์ ถิระวัฒน์

๗.๔ N.RONZITTI , THE LAW OF NAVAL WARFARE , MATINUS NUHOFF , THE NETHERLAND 1998

๗.๕ INGRID DETTER , THE LAW OF WAR , SECOND EDITION , CAMBRIDGE UNIVERSITY EXPRESS (ห้องสมุดยุทธศาสตร์)

หัวข้อวิชา กฎหมายอาญาทหาร

๑. ความสำคัญ

ประมวลกฎหมายอาญาทหาร เป็นกฎหมายที่บังคับใช้ในการของทหาร ซึ่งนับว่าเป็นหลักกฎหมายที่จำเป็นและมีความสำคัญที่ผู้บังคับบัญชาทหารจะต้องทราบและเข้าใจอย่างถ่องแท้ การดำเนินการ การสั่งการ การควบคุมกำกับดูแล โดยเฉพาะการปกครองบังคับบัญชาต้องอยู่ภายใต้อำนาจและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย สถานะและสังคมในองค์กรทหารจะมีความแตกต่างจากบุคคลพลเรือนทั่วไป ดังจะเห็นได้จากในกฎหมายรัฐธรรมนูญ แม้จะได้กำหนดให้ทหารมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลพลเรือนทั่วไป แต่ก็มีข้อยกเว้นให้ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพได้ตามกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ ที่ทางราชการทหารได้กำหนดไว้ ทหารนอกจากจะอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายของประเทศ เหมือนพลเรือนแล้วยังจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนและจารีตประเพณีต่างๆ ของทหารอีกมากมาย อันเป็นภาระที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงต้องมีกฎหมายพิเศษ สำหรับควบคุมวินัยและความเรียบร้อยทั้งในยามสงบและยามสงคราม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปกครองบังคับบัญชา ตลอดจนพิจารณา ลงโทษผู้กระทำอาญาทหาร จึงต้องมีกฎหมายพิเศษต่างหาก เพื่อใช้ปกครองในหมู่ทหารขึ้น ผู้บังคับบัญชาทหารจึงต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ดี

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และเข้าใจถึงหลักเกณฑ์ต่างๆ ตามกฎหมายทหาร ทั้งกฎหมายอาญาทหาร พ.ร.บ.ธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.๒๔๘๘ พ.ร.บ.วินัยทหาร พ.ศ.๒๔๘๗ ตลอดจนระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถนำความรู้จากการศึกษาไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องตามอำนาจหน้าที่ และเป็นประโยชน์ต่อการปกครองบังคับบัญชา

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การศึกษาในหัวข้อวิชานี้ นายทหารนักเรียนจะต้องทบทวนและทำความเข้าใจหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่เป็นหลักทั่วไปของความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อเป็นพื้นฐานก่อน จากนั้นจึงทำการศึกษาถึง บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาทหาร ซึ่งสามารถแยกลักษณะความผิดต่างๆ เป็นหลักกว้างๆ ได้ดังนี้

๓.๑ บทบัญญัติที่ว่าด้วยความผิดเฉพาะฝ่ายทหาร ซึ่งเป็นบทบัญญัติเพิ่มเติมความผิดบางประการให้เหมาะสมกับกิจการทหาร โดยมีได้เปลี่ยนแปลงจากหลักกฎหมายอาญาทั่วไป เช่น ความผิดฐานหนีราชการทหาร ฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา ฐานเป็นผู้ควบคุมเรือรบแห่งราชนาวิ เป็นต้น

๓.๒ บทบัญญัติที่ว่าด้วยความผิดที่เกี่ยวข้องกับทหารและพลเรือน ความผิดเกี่ยวกับกรณีทหารไปกระทำความผิดทางอาญาทั่วไปบางอย่าง แต่ต้องถูกลงโทษหนักขึ้นกว่าบุคคลพลเรือนทั่วไปกระทำความผิด เช่น ทำร้ายผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

๓.๓ บทบัญญัติที่ว่าด้วยความผิดบางประเภทที่บุคคลพลเรือนกระทำแล้วถือว่าเป็นความผิดทางอาญาทหารด้วย นอกเหนือจากกฎหมายอาญา เช่น การกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายทหารยามรักษาการณ์ ฐานดูหมิ่นทหารยามรักษาการณ์ เป็นต้น

นอกจากนี้ บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาทหาร ยังมีข้อกำหนดความผิดในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำโดยปราศจากความเมตตาแก่คนที่ถูกอาวุธบาดเจ็บ หรือคนที่เจ็บป่วยไม่ว่าเป็นข้าศึกหรือฝ่ายใดในเวลาสงคราม รวมทั้งการใช้ธงหรือสัญลักษณ์กาชาดโดยผิดจากกฎข้อบังคับของอนุสัญญาต่างๆ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นไว้ โดยสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศด้วย กฎหมายมนุษยธรรมด้วย

ในหัวข้อวิชานี้ยังต้องศึกษาหลักเกณฑ์ตามหลักกฎหมายทหารอื่นๆ เช่น พ.ร.บ.วินัยทหาร พ.ศ.๒๔๙๗ พ.ร.บ.ธรรมนูญทหาร พ.ศ.๒๔๙๘ และระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาถึงหลักเกณฑ์และวิธีการในการสอบสวนต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมในการปกครองบังคับบัญชา ซึ่งผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นจะต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่อีกด้วย

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

๔.๑ บรรยายในห้องเรียน ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

๕.๑ คำว่า ต่อหน้าราชศัตรู มีความหมายเพียงใด

๕.๒ บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร กระทำผิดอาญาทหารนอกราชอาณาจักร จะรับโทษในราชอาณาจักรได้หรือไม่ เพียงใด

๕.๓ อำนาจการลงโทษของผู้บังคับบัญชามีขอบเขตแค่ไหนเพียงใด

๕.๔ การกระทำความผิดทางอาญาที่ผู้บังคับบัญชาทหาร สามารถลงโทษทางวินัยได้ มีหลักเกณฑ์อย่างไร

๕.๕ ความผิดเกี่ยวกับผู้ควบคุมเรือรบแห่งราชนาวิก มีหลักเกณฑ์อย่างไร

๕.๖ ทหารยอมพ่ายแพ้แก่ราชศัตรูในการยุทธ เป็นความผิดหรือไม่เพียงใด

๕.๗ การทำร้ายผู้บังคับบัญชา กับทำร้ายผู้ใหญ่เหนือตน มีผลแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด

๕.๘ การหนีราชการทหารของข้าราชการประจำการกับทหารกองประจำการ มีหลักเกณฑ์และลงโทษอย่างไร

๕.๙ การกระทำความผิดวินัยทหารนอกราชอาณาจักร จะลงโทษในราชอาณาจักรได้หรือไม่

๕.๑๐ การสอบสวนข้อเท็จจริง มีขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

๖.๑ เอกสารของผู้บรรยาย

๖.๒ วิชา ศิวะบวร, น.อ., กฎหมายอาญา ๑

๖.๓ หาญ พิจารณ์จิตร, น.อ., ประมวลกฎหมายอาญาทหาร

๖.๔ วิชา ศิวะบวร, น.อ., แนวปฏิบัติเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน

๖.๕ ชูชีพ บุญใช้, น.อ., แนวปฏิบัติเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน (ตัวอย่างสำนวนการสอบสวน)

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

๗.๑ หยุด แสงอุทัย, หลักกฎหมายอาญา (ห้องสมุด ยศ.ทร.)

๗.๒ สุธน มั่นวิมล, น.อ., หลักการสอบสวน (คลังตำรา ยศ.ทร.)

๗.๓ วุฒิ มีรัมย์, น.อ., เขาสอบสวนกันอย่างไร, นาวิกศาสตร์ ก.ค.๒๗ หน้า ๒๓ - ๓๓

หัวข้อวิชา แนวทางเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน

๑. ความสำคัญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ บัญญัติรับรอง หลักนิติรัฐ หรือที่เรียกว่า หลักกฎหมายเป็นใหญ่ ที่บังคับให้องค์กรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการใดๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยไม่มีกฎหมายบัญญัติอนุญาตให้กระทำได้หรือไม่ และเนื่องจากในมาตรา ๖๔ บัญญัติว่า บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ...ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ

ดังนั้น ในการปฏิบัติราชการทางทหารของทหารทุกนายรวมทั้งนายทหารพรรคกสิณในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ จึงต้องเคารพและปฏิบัติตามหลักการของรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับการปฏิบัติต่อบุคคลทั่วไป และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบหลักการและเงื่อนไขในการอนุญาตและข้อจำกัดอำนาจกระทำการต่างๆ เพื่อให้การปกครองบังคับบัญชาทหาร และระบบอำนาจความยุติธรรมในกระบวนการของการบังคับบัญชาทุกระดับชั้น เช่น การสอบสวนเรื่องราวต่างๆ การพิจารณาลงโทษลงทัณฑ์ หรือการให้สิทธิหรือประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการใช้ดุลพินิจของผู้บังคับบัญชา ตลอดจนการจัดการศึกษาทรัพย์สินและพัสดุของทางราชการให้เป็นไปอย่างถูกต้อง คัดค้านและมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนี้ยังเป็นการให้การคุ้มครองป้องกันสิทธิและเสรีภาพของทหารเป็นรายบุคคลให้พ้นจากอำนาจโดยไม่ถูกต้องของผู้บังคับบัญชา และสามารถทราบช่องทางเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นได้

๒. ความมุ่งหมาย

๒.๑ มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานของทหาร

๒.๒ มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการเป็นกรรมการสอบสวน

๓. สาระสังเขปการศึกษา

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

๔.๑ บรรยายในห้องเรียน ๖ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

๕.๑ สิทธิและเสรีภาพของทหารตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองสิทธิและจำกัดสิทธิมีอย่างไรบ้าง ทหารจะปกป้องกันสิทธิและเสรีภาพของตน รวมทั้งร่วมในการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดินในฐานะพลเมืองได้อย่างไร

๕.๒ กระบวนการสอบสวนต่างๆ มีความมุ่งหมายอย่างไร จะเริ่มต้นและมีลำดับขั้นในการดำเนินการอย่างไร

- ๕.๓ คุณพินิจของผู้บังคับบัญชาคืออะไร และจะมีแนวทางใช้ให้ถูกต้องตามกฎหมายได้อย่างไร
- ๕.๔ การปกครองบังคับบัญชาและการสอบสวนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ระเบียบปฏิบัติที่ใช้ในการดำเนินการสอบสวนและระเบียบสำหรับผู้บังคับบัญชาที่ต้องร่วมฟังการสอบสวนกรณีผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดมีอะไรบ้าง
- ๕.๕ เทคนิคในการตั้งประเด็นเพื่อซักถามมีอะไรบ้าง
- ๕.๖ หลักการพื้นฐานและวัตถุประสงค์ของการสอบสวนในเรื่องต่างๆ แต่ละเรื่องมีอย่างไร และการสอบสวนแบบต่างๆ จะสิ้นสุดอย่างไร
- ๕.๗ ข้อจำกัดทางกฎหมายในการสอบสวนเรื่องต่างๆ ทั้งตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีอย่างไร รวมทั้งสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในกระบวนการของการสอบสวนมีอย่างไร
- ๕.๘ หลักการ กระบวนการและแนวทางการปฏิบัติในการสอบสวนทั้งการสอบสวนข้อเท็จจริง การสอบสวนทางวินัย การสอบสวนความรับผิดชอบและเมตตาและการสอบสวนดำเนินคดีทางอาญาของ ทร. มีอย่างไร
- ๕.๙ เมื่อมีการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายทั้งในกระบวนการในทางอาญา แพ่ง วินัย และการปกครอง ทหารจะมีสิทธิและมีช่องทางเยียวยาได้อย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

- ๖.๑ เอกสารของผู้บรรยาย หรือตามที่ผู้บรรยายกำหนด
- ๖.๒ วิชา ศิวะบรร, น.อ., แนวทางการปฏิบัติเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน
- ๖.๓ สุธน มั่นวิมล, น.อ., หลักการสอบสวน, ๒๕๓๐

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

หัวข้อวิชา อภิปรายกฎหมาย

๑. ความสำคัญ

ในหัวข้อวิชานี้ จะเป็นการมุ่งเน้นให้นายทหรนักเรียนนำกฎหมายสงคราม กฎหมายภายในประเทศ และข้อบังคับต่างๆ ที่ได้ศึกษา มาใช้ในการแก้ปัญหากรณีศึกษาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการของ กองทัพเรือ

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหรนักเรียน ได้ทำการค้นคว้าและศึกษาทบทวนกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ที่ได้ศึกษา ตลอดจนนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาเป็นคณะ ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้ศึกษามา ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น

๓. สาระสังเขปการศึกษา

อาจารย์ผู้บรรยายจะเป็นผู้กำหนดปัญหาที่จะทำการถกแถลงกันภายในกลุ่มสัมมนา โดยปัญหาในแต่ละกลุ่มอาจจะเหมือนหรือต่างกันได้ นายทหรนักเรียนจะต้องใช้ความรู้และหลักการที่ได้ศึกษาในชุดวิชานี้มา พิจารณาให้เหตุผลถึงแนวทางการแก้ปัญหา โดยจะต้องจัดให้มีการแถลงผลกรณีศึกษา และส่งผลเป็นเอกสาร ให้กับอาจารย์ผู้ควบคุมการสัมมนาภายหลังเสร็จสิ้นการสัมมนาแล้ว

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

- ๔.๑ แบ่งกลุ่มอภิปราย ๖ ชั่วโมง
- ๔.๒ อภิปรายเป็นคณะ ๓ ชั่วโมง
- ๔.๓ ค้นคว้า ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

การศึกษาในหัวข้อวิชานี้ จะทำให้นายทหรนักเรียนมีความรู้และความเข้าใจในกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการทางทหารในชุดวิชานี้ และสามารถตอบคำถามสำคัญต่างๆ ได้ ดังนี้

- ๕.๑ กฎหมายสงครามมีอะไรบ้าง
- ๕.๒ กฎหมายสงครามทั่วไปที่สำคัญได้แก่อะไร
- ๕.๓ กฎหมายสงครามได้วางหลักในเรื่องการใช้กำลังไว้อย่างไร
- ๕.๔ กฎหมายทะเลฉบับ ค.ศ.๑๙๘๒ แตกต่างจากกฎหมายทะเลฉบับ ค.ศ.๑๙๕๘ อย่างไร
- ๕.๕ การขยายอาณาเขตทางทะเลเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐเจ้าของอาณาเขตทางทะเล นั้นหรือไม่ อย่างไร
- ๕.๖ อำนาจของเรือรบในการคุ้มครอง ควบคุม และปราบปรามการกระทำผิดในอาณาเขตต่างๆ ทางทะเล มีมากน้อยเพียงใดตามบทบัญญัติของกฎหมายทะเล
- ๕.๗ สิทธิของเรือรบในการเดินเรือผ่านอาณาเขตต่างๆ ทางทะเลมีอย่างไรบ้าง
- ๕.๘ กฎหมายทะเลให้อำนาจแก่เรือรบเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางทหารอย่างไร
- ๕.๙ เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจหน้าที่ที่จะปฏิบัติการต่อเรือไทยที่กระทำผิดในน่านน้ำไทยหรือในทะเล

หลวงได้อย่างไร

๕.๑๐ เจ้าหน้าที่ทหารเรือ มีอำนาจหน้าที่ที่จะปฏิบัติต่อเรือต่างชาติภายในน่านน้ำไทยหรือในทะเลหลวงได้อย่างไร

๕.๑๑ เจ้าหน้าที่ทหารเรือ มีอำนาจสืบสวน สอบสวน และอำนาจทำการ หรือสั่งให้ทำการในเรื่องใดๆ ได้บ้าง อย่างไร

๕.๑๒ อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ เมื่อเปรียบเทียบกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ แตกต่างหรือเทียบเท่ากันอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

๖.๑ เอกสารทั้งหมดในชุดวิชากฎหมาย

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

ตอนที่ ๒ การปฏิบัติการทางทหาร

(๕๔ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

การศึกษาตอนวิชาการปฏิบัติการทางทหารนี้ ต้องการให้ทราบหลักการในการปฏิบัติการทางทหารซึ่งได้แก่ การปฏิบัติการทางเรือ การปฏิบัติการสนับสนุนการปฏิบัติการทางเรือ ซึ่งจะประกอบด้วยปฏิบัติการทางเรือสาขาต่างๆ ที่สำคัญและควรทราบ รวมถึงการปฏิบัติการทางทหารในยามสงบ อันจะเป็นประโยชน์พื้นฐานความเข้าใจในเรื่องของการปฏิบัติการทางทหารต่อไป

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อทบทวนและปรับพื้นฐานความรู้ของนายทหารนักเรียนที่มีความแตกต่างกันให้ได้รับความรู้และเกิดแนวความคิดในการใช้กำลังทหารในระดับพื้นฐาน เพื่อให้มีความเข้าใจเบื้องต้นในเรื่องการวางแผนและการปฏิบัติการทางทหารโดยเฉพาะการปฏิบัติการทางเรือและ การปฏิบัติการทางทหารในยามสงบ รวมทั้งสามารถวางแผนการปฏิบัติการสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้องได้

๓. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในตอนวิชานี้ใช้เวลาในการศึกษา ๕๔ ชั่วโมง โดยแบ่งเป็น ๒ ชุดวิชา คือ

- | | |
|-----------------------------------------------------|------------|
| ๓.๑ ชุดวิชา การปฏิบัติการทางทหารในยามสงบ | ๖ ชั่วโมง |
| ๓.๒ ชุดวิชา การปฏิบัติการทางเรือและการวางแผนทางทหาร | ๔๘ ชั่วโมง |

๔. คำแนะนำ

การศึกษาในตอนวิชานี้ ดำเนินการด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

- ๔.๑ อ่านเอกสารที่ทางโรงเรียนมอบให้ก่อนการบรรยาย
- ๔.๒ ฟังการบรรยายและซักถามปัญหา
- ๔.๓ แบ่งกลุ่มอภิปรายและฝึกปฏิบัติจากปัญหาที่ได้จากการศึกษาในห้องเรียน
- ๔.๓ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนะนำให้อ่าน เพื่อให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงวิเคราะห์ สำหรับการอภิปรายในห้องเรียน

ชุดวิชา การปฏิบัติการทางทหารในยามสงบ (๒ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

การศึกษาชุดวิชานี้ เป็นการศึกษา ในเรื่องรูปแบบและหลักการของการปฏิบัติทางทหารนอกเหนือจากการทำสงคราม (MOOTW) การสงครามพิเศษและการต่อต้านการก่อการร้าย โดยเป็นการปฏิบัติการทางทหารในยามสงบ และการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพด้วยกำลังทางเรือ รวมทั้งวิธีการของสงครามพิเศษ และการต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งภัยคุกคามจากการก่อการร้าย เป็นภัยคุกคามที่กลุ่มก่อการร้ายใช้ในการบีบบังคับหรือต่อรองกับฝ่ายที่ตรงข้าม เพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการทางการเมืองของตน การดำเนินการดังกล่าวมีผลต่อขวัญ กำลังใจและความปลอดภัยของประชาชนในชาติ

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนมีความรู้และเข้าใจถึง การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการทำสงคราม และภารกิจเพื่อสันติภาพ หลักการทั่วไปและรูปแบบ MOOTW รวมถึงการสงครามพิเศษและการต่อต้านการก่อการร้าย และการปฏิบัติการจิตวิทยา อันจะทำให้เกิดแนวความคิดในการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางเรือ

๓. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในชุดวิชานี้ ใช้เวลาศึกษาทั้งสิ้น ๒ ชั่วโมง โดยมีหัวข้อวิชาที่จะศึกษาประกอบด้วย

หมายเลขหัวข้อวิชา

หัวข้อวิชา

๒๑๐๔๐๒๐๑๐๑

รูปแบบและหลักการ MOOTW

๒๑๐๔๐๒๐๑๐๒

การปฏิบัติการสงครามนอกแบบและการก่อการร้าย

หัวข้อวิชา รูปแบบและหลักการ MOOTW

๑. ความสำคัญ

จากสถานการณ์ของโลกเปลี่ยนแปลงไป การรักษาความมั่นคงของรัฐใดๆ ด้วยการเตรียมกำลังทหารไว้สำหรับเผชิญหน้ากับการทำสงครามหรือปฏิบัติการต่อต้านผู้รุกรานนั้น มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยลง รูปแบบของภัยคุกคามมิได้จำกัดอยู่ที่กำลังทหารแต่เพียงอย่างเดียว อาจจะมีผลสมผสานในรูปแบบของสงครามเศรษฐกิจ การแข่งขันทางการเมือง หรือความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ ตลอดจนการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้การใช้กำลังทหารในการปฏิบัติตามรูปแบบและหลักนิยมดั้งเดิมอาจต้องปรับเปลี่ยนไป การใช้กำลังทหารในการปฏิบัติการดังกล่าว ซึ่งพื้นที่ปฏิบัติการมิใช่สนามรบ เป้าหมายมิใช่ชัยชนะเหนือข้าศึก จึงกล่าวไว้รวมๆ ว่าเป็น การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการทำสงคราม (Military Operations Other Than War)

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงขอบเขต หลักการและรูปแบบต่างๆ ของการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม ตลอดจนการประยุกต์ใช้หลักการสงครามและหลักนิยมในการรบ การเตรียมกำลังทหาร และการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยกำลังรบปกติให้สามารถปฏิบัติการกิจทางทหารที่มีใช้การทำสงครามได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การใช้กำลังทหารโดยปกติแล้วมีวัตถุประสงค์ เพื่อรักษาเอกราชและครามมั่นคงของชาติ โดยการสู้รบตั้งแต่ระดับปฏิบัติการทางยุทธวิธีไปจนถึงการทำสงครามขนาดใหญ่ นอกจากนั้นแล้วกำลังทหารยังได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบภารกิจอื่นที่จะต้องเผชิญกับอันตรายหรือภัยคุกคามร้ายแรงในสถานการณ์ที่เลวร้ายได้ดีกว่าหน่วยงานอื่นๆ ดังนั้นกำลังทหารอาจจะได้รับมอบหมายหรือมีบทบาทช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศช่วยเหลือในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กับฝ่ายพลเรือน และแม้แต่เป็นกำลังสำคัญในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและสันติภาพโดยรวมของสังคมโลก ภารกิจดังกล่าว อาจเป็นการช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม การปลดอาวุธ การดูแลการจัดการเลือกตั้ง การฟื้นฟูบูรณะดินแดนภายหลังการสู้รบ หรืออาจเป็นการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ซึ่งรวมถึงการบีบบังคับให้เกิดสันติภาพและการรักษาสันติภาพ เป็นต้น

การวางแผนปฏิบัติการทางทหารที่นอกเหนือจากการทำสงครามนั้น มีขั้นตอนการดำเนินการคล้ายคลึงกับการวางแผนทางทหารในการทำสงคราม แต่จะมีข้อแตกต่างที่ต้องคำนึงถึงในเรื่องของการประสานงานระหว่างฝ่ายการเมืองและฝ่ายพลเรือน ดังนั้นจะต้องให้ความสำคัญกับฝ่ายกิจการพลเรือนในระดับที่เทียบเท่า กับฝ่ายยุทธการ นอกจากนั้นข้อจำกัดด้านอื่นๆ เช่น นโยบายของรัฐบาล กฎการปะทะหรือกฎการใช้กำลัง หรือแม้แต่กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิทธิในการป้องกันตนเองในระดับต่างๆ ของหน่วยกำลังทหารที่ปฏิบัติงานร่วมกันของแต่ละชาติ ก็เป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุถึงความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น

จะเห็นได้ชัดเจนในท้ายที่สุดว่า การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการทำสงคราม เป้าหมายมิใช่ชัยชนะเหนือฝ่ายตรงข้าม วัตถุประสงค์มิใช่การทำลายล้างกำลังทหารของศัตรู แต่เป้าหมายเป็นการสร้าง

สันติภาพ การฟื้นฟูบูรณะปัจจัยต่างๆ ให้เหมาะสมต่อการดำรงอยู่ของสังคมโลกโดยส่วนรวม

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยายในห้องเรียน ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

๕.๑ รูปแบบและหลักการของการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการทำสงครามเป็นอย่างไร

๕.๒ การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการทำสงครามมีจุดประสงค์อย่างไร

๕.๓ การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการทำสงครามมีความแตกต่างจากการปฏิบัติการทางทหารใน
ยามสงคราม

๕.๔ กฎหมายและข้อจำกัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีอะไรบ้าง

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

๖.๑ เอกสารของผู้บรรยาย หรือตามที่ผู้บรรยายกำหนด

๖.๒ อทร.๘๐๐๓, หลักนิยมสำหรับการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการทำสงคราม

๖.๓ Joint Doctrine for Military Operations Other Than War, Joint Pub 3-07

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

หัวข้อวิชา การปฏิบัติการสงครามนอกแบบและการก่อการร้าย

๑. ความสำคัญ

สงครามพิเศษเป็นการต่อสู้ที่กว้างขวาง มีลักษณะเป็นการปฏิบัติการลับ การปฏิบัติการปกปิดหรือการปฏิบัติการโดยเปิดเผย โดยสามารถอำนวยความสะดวกปฏิบัติการต่อกำลังกองโจรในการดำเนินงานเพื่อต่อต้านฝ่ายตรงข้าม หรือการปฏิบัติของหน่วยกำลังรบพิเศษในการหาข่าว ตลอดจนการปฏิบัติทางยุทธวิธีอื่นๆ และการก่อการร้าย เป็นวิธีการที่ผู้ก่อการนิยมใช้หรือคุกคามว่าจะใช้กำลังหรือความรุนแรงอย่างผิดกฎหมายต่อบุคคล หรือทรัพย์สิน เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ทางการเมือง ศาสนาหรืออุดมการณ์

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อศึกษาและให้เข้าใจถึงการสงครามพิเศษ และรูปแบบต่างๆ ของสงครามพิเศษ โดยเฉพาะที่มีผลกระทบและเป็นภัยคุกคามต่อประเทศไทย ศึกษาและทำความเข้าใจถึงสาเหตุ วิธีการและขั้นตอนในการป้องกันและจัดการกับการก่อการร้ายสากลในสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งพิจารณาให้การสนับสนุน การปฏิบัติการกับหน่วยงานของ ทร. หรือหน่วยงานของรัฐอื่นๆ ที่มีหน้าที่จัดการโดยตรงกับการก่อการร้ายสากล

๓. สารสังเขปการศึกษา

สงครามพิเศษ คือการปฏิบัติการทางทหารและกึ่งทหารในดินแดนที่ข้าศึกยึดครองอยู่หรือพื้นที่ที่ข้าศึกมีอิทธิพล มุ่งกระทำต่อเป้าหมายทางทหาร การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยา โดยใช้กำลังหน่วยรบพิเศษ ล้วนๆ หรือปฏิบัติร่วมกับกำลังประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งปฏิบัติการร่วมกับกำลังพันธมิตรในดินแดนภายนอกประเทศ

สงครามพิเศษเป็นการต่อสู้ที่กว้างขวาง มีลักษณะเป็นการปฏิบัติการลับ การปฏิบัติการปกปิดรวมทั้งการปฏิบัติการโดยเปิดเผย รูปแบบของสงครามพิเศษประกอบด้วย สงครามกองโจร ได้แก่ ปฏิบัติการโดยหน่วยซึ่งกำลังส่วนใหญ่จัดจากประชาชน พลเรือนในท้องถิ่นทำการรบแบบทหาร หรือกึ่งทหารในดินแดนข้าศึก หรือที่ข้าศึกยึดครองอยู่ ส่วนการเล็ดลอดหลบหนีก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ได้แก่ วิธีการและการปฏิบัติการที่จะช่วยให้ทหารฝ่ายเรา หรือตัวบุคคลที่ได้เลือกหรือกำหนดตัวไว้แล้ว สามารถทำให้ตัวหลุดพ้นจากดินแดนของข้าศึก สำหรับรูปแบบที่สามคือ การบ่อนทำลาย ได้แก่ การกระทำใดๆ ที่มุ่งหมายทำให้กำลังทหาร เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา ขวัญและกำลังทางการเมืองของประเทศหนึ่ง ต้องทรุดโทรมลงและอาจถึงขั้นต้องถูกทำลายไปด้วยวิธีการเปลี่ยนรัฐบาล

การก่อการร้ายเป็นการปฏิบัติการของกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายเฉพาะเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ของตนเอง โดยมีได้พิจารณาถึงความถูกต้อง กฎหมายหรือแม้แต่คุณธรรมของสังคมส่วนรวม บางครั้งกลุ่มผู้ก่อการร้ายอาจได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างชาติ หรืออาจเป็นกลุ่มคนต่างชาติที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรของชาติอื่น แต่เป้าหมายของการก่อการร้ายอยู่ในประเทศและมีผลเกี่ยวเนื่องกันระหว่างสองประเทศขึ้นไป ซึ่งอาจเกิดภายในหรือภายนอกประเทศก็ได้

เมื่อมีเหตุการณ์การก่อการร้ายเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นจะเป็นผู้ทราบก่อนและเข้าดำเนินการ ต่อเหตุการณ์ในขั้นต้น เมื่อพิสูจน์ทราบว่าเป็นการก่อการร้ายแน่ชัดแล้ว จึงแจ้งข่าวไปที่ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้าน การก่อการร้ายสากล สภาความมั่นคงแห่งชาติ จากนั้นจึงแจ้งให้คณะกรรมการนโยบายและอำนาจการแก้ไข ปัญหาการก่อการร้ายทราบ โดยปกติแล้วคณะกรรมการดังกล่าวจะปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่ทำเนียบรัฐบาล สำหรับ องค์การในระดับปฏิบัติการ ได้แก่อนุกรรมการพิเศษของเหล่าทัพ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฝ่ายปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จะเข้าปฏิบัติการเมื่อได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการดังกล่าวต่อไป

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยายในห้องเรียน ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

๕.๑ การสงครามพิเศษเป็นการปฏิบัติการทางทหารโดยมีการปฏิบัติเป็นอย่างไร

๕.๒ การก่อการร้ายมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

๕.๓ การใช้หน่วยปฏิบัติการพิเศษในการต่อต้านการก่อการร้ายทำอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

๖.๑ เอกสารของผู้บรรยาย หรือตามที่คุณบรรยายกำหนด

๖.๒ ภูมิินทร์ กลกิจกำจร, น.อ., หลักพื้นฐานของสงครามนอกแบบ, ๒๕๒๖

๖.๓ ภูมิินทร์ กลกิจกำจร, น.อ., สงครามนอกแบบ, ๒๕๒๗

๖.๔ ไพโรจน์ ดวงนภา, พ.อ., สงครามนอกแบบ, ๒๕๔๑

๖.๕ เอกสารการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบต่อกองทัพเรือจากการก่อการร้ายในสหรัฐฯ เมื่อ ๑๑ ก.ย.๔๔

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

ชุดวิชา การปฏิบัติการทางเรือและการวางแผนทางทหาร (๔๘ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

นับตั้งแต่ในอดีตจนถึงในปัจจุบันนี้ การเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการสงครามทางเรือ มีการพัฒนาไปอย่างมาก อย่างไรก็ตามการเตรียมการหรือปฏิบัติงานพื้นฐานต่างๆก็ยังคงอาศัยวิธีการหรือแนวความคิดในอดีตมาประยุกต์ใช้จนถึงปัจจุบัน การศึกษาชุดวิชานี้ เป็นการศึกษาในเรื่อง วิวัฒนาการสงครามทางเรือ การปฏิบัติการทางเรือทั่วไป โดยเฉพาะการปฏิบัติการทางเรือในสาขาต่างๆ ซึ่งจะต้องได้รับการสนับสนุนจากการปฏิบัติการด้านอื่นๆ ที่จะช่วยเสริมให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติการของกองทัพเรือ

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้ทราบถึงวิวัฒนาการสงครามทางเรือ ความหมายของกำลังทางเรือ แนวความคิดในการวางแผนและจัดกำลัง การใช้กำลังทางเรือโดยทั่วไป อาวุธในสงครามทางเรือ วิธีการในการปฏิบัติการทางเรือสาขาต่างๆ และความต้องการการสนับสนุนของกำลังทางเรือโดยสังเขป พอที่นายทหารนักเรียนจะมีความเข้าใจและเกิดแนวความคิดรวมทั้งสามารถวางแผนในการประสานงานและสนับสนุนกำลังทางเรือในส่วนที่เกี่ยวข้องให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในชุดวิชานี้ ใช้เวลาศึกษาทั้งสิ้น ๔๘ ชั่วโมง โดยมีหัวข้อวิชาที่จะศึกษาประกอบด้วย

หมายเลขหัวข้อวิชา	หัวข้อวิชา
๒๑๐๔๐๒๐๒๐๑	วิวัฒนาการสงครามทางเรือ
๒๑๐๔๐๒๐๒๐๒	การปฏิบัติการทางเรือโดยทั่วไป
๒๑๐๔๐๒๐๒๐๓	การปฏิบัติการสนับสนุนทางเรือ
๒๑๐๔๐๒๐๒๐๔	หลักการวางแผนทางทหาร
๒๑๐๔๐๒๐๒๐๕	การวางแผนและจัดทำแผนสนับสนุน
๒๑๐๔๐๒๐๒๐๖	อภิปรายการปฏิบัติการทางเรือและการสนับสนุนอื่นๆ

หัวข้อวิชา วิวัฒนาการสงครามทางเรือ

๑. ความสำคัญ

ในการทำสงครามนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มนุษย์ได้พยายามหาวิธีการทำให้ฝ่ายตนเองเป็นฝ่ายได้เปรียบเหนือฝ่ายตรงข้ามและต้องการเป็นฝ่ายชนะในการทำสงคราม การศึกษาในหัวข้อวิชานี้จะมุ่งเน้นให้นายทหาร นักเรียนได้มองเห็นวิวัฒนาการของสงครามทางเรือ นับตั้งแต่จุดเริ่มต้นซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแต่ละยุคสมัยจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเป็นที่แน่นอนว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อรูปแบบของสงครามในยุคสมัยต่างๆ การศึกษาถึงวิวัฒนาการและการสงครามทางเรือในอดีตจะทำให้ทราบความเป็นมาและเป็นพื้นฐานในการศึกษาการสงครามทางเรือในปัจจุบัน

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ทราบถึงวิวัฒนาการสงครามทางเรือ นับตั้งแต่ กำเนิดของสงครามทางเรือจนถึงปัจจุบัน อันจะเป็นพื้นฐานการศึกษาของการปฏิบัติการทางเรือ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดแนวความคิดในการใช้กำลังทางเรือ ตลอดจนหลักการของการปฏิบัติการทางเรือในอนาคต

๓. สารสังเขปการศึกษา

ในการทำสงครามทางเรื่อนั้น ยุทธนาวีซึ่งเป็นที่รู้จักครั้งแรกในประวัติศาสตร์ คือ การยุทธ์ที่ ซาลามิส (Salamis) ระหว่างกรีกกับเปอร์เซีย ในราว ๔๘๐ ปี ก่อนคริสตกาล ในห้วงเวลานั้น มนุษย์คงจะให้ความสำคัญกับเรือรบซึ่งยังเป็นเรือกระเชียงไม่มากไปกว่าการเป็นพาหนะนำทหารราบไปกับเรือ ดำเนินยุทธวิธีด้วยการนำเรือเข้าชนเรือฝ่ายตรงข้ามให้เสียหาย ต่อมาเมื่อผู้คิดค้นประดิษฐ์ไฟกรีก ซึ่งเป็นส่วนผสมของกำมะถัน ชัน ดินดำ กรด ดินประสิวและน้ำมันปิโตรเลียม ต้มปนกัน จึงเกิดความเหนียวและเมื่อยหรือขวางไปแล้วจับติดเนื้อไม้และติดเป็นไฟขึ้นเมื่อถูกอากาศ วิธีการดับไฟต้องใช้น้ำหรือทรายในการดับไฟ จากนั้นได้มีการนำปืนใหญ่มาติดตั้งบนเรือและระบบอาวุธได้ถูกพัฒนาก้าวหน้าเรื่อยมา จนถึงปัจจุบันนี้การทำลายเรือฝ่ายตรงข้ามไม่จำเป็นต้องอยู่ในระยะที่สามารถเห็นได้ด้วยสายตาอีกต่อไป แต่ด้วยความก้าวหน้าของวิทยาการด้านอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ระบบการค้นหา ตรวจจับ พิสูจน์ฝ่าย ได้รับการพัฒนาขึ้นผนวกกับความก้าวหน้าในการออกแบบระบบอำนวยการยุทธ์ ให้สามารถใช้ร่วมกับอาวุธนำวิถีซึ่งมีระยะยิงพันขอบฟ้า ทำให้เพิ่มขีดความสามารถในการตัดสินใจใช้กำลังสามารถกระทำได้ตั้งแต่ระยะไกล โดยในเวลาต่อมา ระบบต่าง ๆ เหล่านี้ได้กลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับสร้างขีดความสามารถหลักในการทำสงครามผิวน้ำทั้งในระดับเรือจนถึงระดับกองเรือ

ในอีกมิติหนึ่งของการทำสงครามทางเรือ เทคโนโลยีสำคัญซึ่งมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อสงครามทางเรือในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๑ ได้แก่ เรือดำน้ำ โดยเยอรมันเป็นผู้นำมาใช้ได้อย่างได้ผล ในการรังควานเส้นทางคมนาคมที่จะเข้าสู่เกาะอังกฤษ รวมถึงการใช้ทุ่นระเบิดในการปิดช่องทางเข้า - ออกท่าเรือ เพื่อตัดรอนเศรษฐกิจและศักยภาพสงครามของฝ่ายตรงข้าม นอกจากนี้ การปรากฏตัวของ เครื่องบินตรวจการณ์ ได้ทำให้สงครามโลกครั้งที่ ๑ กลายเป็นสงครามแรกที่รบกันทั้งสามมิติ เหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลให้มีการคิดค้น/

พัฒนา/ประดิษฐ์เครื่องมือ อุปกรณ์และอาวุธที่มีขีดความสามารถต่อต้านภัยทั้งสามมิตินี้

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นยุคที่วิทยาการต่างๆ มีความก้าวหน้าขึ้นมาก เรือรบมีสมรรถนะสูงขึ้น ขนาดของสงครามกับความต้องการลำเลียงกำลังพล นำไปสู่ การขยายความสามารถในการรบและเสริมกำลังให้กับ Expeditionary Force ตามแนวคิดเดิม ส่งผลให้มีการต่อเรือยกพลขึ้นบกขึ้นเป็นการเฉพาะ อันส่งผลให้ ปืนใหญ่ที่ติดตั้งบนเรือในยุคนี้ จึงได้รับการออกแบบให้ยิงได้แม่นยำมากยิ่งขึ้น (ดูการรบระหว่าง MS Bismarck กับ HMS Hood) รวมถึงระบบตรวจจับต่างๆ ก็ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นเช่นกัน สำหรับบทบาทของเรือดำน้ำ แม้จะไม่อาจแสดงผลในการรบแตกหักได้มากเท่ากับในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๑ และช่วงต้นของสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่ก็ได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือในการทำสงครามทางเรือที่สำคัญที่สามารถนำหลักการสงคราม Fleet-in-Being มาสู่การปฏิบัติได้ผล

แนวความคิดในการทำสงครามทางทะเลของยุคนี้ก้าวกระโดดไปอย่างเด่นชัด จากเดิมที่มีการใช้เรือรบหลัก ๓ ประเภท คือ เรือประจัญบาน เรือลาดตระเวนและเรือพิฆาต ไปสู่การใช้เรือบรรทุกเครื่องบิน มีการใช้เครื่องบินทะเลลาดตระเวนและโจมตี มีการใช้กองเรือบรรทุกเครื่องบินโจมตีที่หมายบนฝั่ง (การยุทธ์ที่เพิร์ล ฮาร์เบอร์) มีการต่อสู้กันระหว่างกองเรือด้วยเครื่องบินจากระยะพันขอบฟ้า (The Battle of Midway และ The Battle of Coral Sea) การค้นหาและไล่ล่าเรือด้วยเครื่องบิน (The Chasing of Bismarck) ได้มีการพัฒนากิจการสงครามขึ้นมาใหม่ คือ การยุทธ์สะเทินน้ำสะเทินบก ซึ่งมีความซับซ้อนและต้องการความร่วมมือและการประสานสอดคล้องของกำลังรบทุกมิติอย่างดียิ่งจึงจะประสบผลสำเร็จ หากไม่แล้วจะเป็นการล้มเหลวที่นำไปสู่การสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่

โลกอยู่ในยุคสงครามเย็นอย่างเด่นชัดหลังจบสงครามโลกครั้งที่ ๒ ตั้งแต่ ค.ศ.๑๙๔๕ จนถึงการล่มสลายของสหภาพโซเวียต การพัฒนากองทัพเรือเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองสถานการณ์เผชิญหน้ากันระหว่างโลกคอมมิวนิสต์กับโลกเสรี ช่วงระยะเวลานี้มีการแข่งขันกันทางด้านการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการทหารอย่างมาก กำลังทางเรือนอกจากถูกออกแบบให้รบได้สามมิติ ได้แก่ การต่อสู้เรือผิวน้ำ การป้องกันภัยทางอากาศและการปราบเรือดำน้ำแล้ว ยังถูกออกแบบให้มีความอยู่รอดสูงขึ้นด้วย โดยมีการแบ่งพื้นที่ได้คาดฟ้าเรือเป็นห้องต่างๆ จำนวนมากเรือเพื่อวัตถุประสงค์ในการผิวน้ำ นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาระบบเป่าลงเพื่อต่อต่างอาวุธปล่อยเข้าศึก รวมไปถึงการพัฒนาเครื่องยนต์ที่มีสมรรถนะสูงขึ้น โดยพลังงานนิวเคลียร์ถูกพัฒนามาใช้เป็นต้นกำลังขับเคลื่อนของเรือรบและเรือดำน้ำขนาดใหญ่ ทำให้เรือเหล่านั้นอยู่ในทะเลได้นานมากขึ้น ส่วนระบบอาวุธ ได้ถูกพัฒนาให้มีพิสัยทำการไกลขึ้นในระยะพันขอบฟ้าและสามารถนำวิถีเข้าสู่เป้าหมายได้เอง อย่างไรก็ตาม แนวความคิดในการทำสงครามทางทะเลในยุคนี้ บางส่วนได้ย้อนกลับไปหาแนวคิดเดิมในอดีต เช่น การใช้เรือเล็กเข้าต่อต้านเรือใหญ่ในพื้นที่ได้เปรียบหรือจู่โจมด้วยอำนาจการยิงที่เพียงพอเพื่อทำลายเรือขนาดใหญ่ (สงครามอิว - อ่าหรับ) ได้สร้างกระแสความนิยมเรือเร็วโจมตีแบบต่างๆ ขึ้นอีกครั้งหลังจากเรือตอร์ปิโดเคยได้รับความนิยมมาแล้วในยุคเรือกลไฟช่วงต้น ขณะเดียวกันกองทัพมหาอำนาจได้พัฒนาการใช้เรือใหญ่และเครื่องบินทางทะเลเพื่อเป็นกำลังหลักรวมถึงมีการสนธิขีดความสามารถของกำลังทางเรือเข้ากับกำลังจากเหล่าทัพอื่นในรูปแบบของการปฏิบัติการร่วม

ยุคหลังสงครามเย็น เมื่อภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์ลดลง ภัยคุกคามจากองค์กรที่ไม่ใช่รัฐเริ่มถูกพิจารณาอย่างจริงจังและจริงจังมากขึ้น (กรณี ๙๑๑) การต่อสู้ระหว่างดินแดนหรือชนเผ่าภายในรัฐรุนแรงขึ้น ประเทศต่างๆ ต้องปรับแนวความคิดในการพัฒนากำลังรบทางทะเลใหม่ ในขณะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ช่วยพัฒนาการออกแบบ วัสดุและเทคนิคในการต่อเรือให้สามารถซ่อนพรางตัวเองจากสัญญาณคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าและลดคลื่นความร้อนจากตัวเรือได้ ส่งผลให้ถูกตรวจจับได้ยาก ระบบอาวุธถูกปรับปรุงให้มีพิสัยทำการนับร้อยไมล์ทะเล มีความแม่นยำมากทั้งการโจมตีเป้าหมายในทะเลและเป้าหมายบนบก ในอีกด้านหนึ่ง

แนวโน้มการค้าเสรีและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีช่วยให้ประเทศต่างๆ มีโอกาสสร้างความมั่งคั่งร่ำรวยจากการค้าและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในทะเลทั้งมีและไม่มีชีวิต การพัฒนากำลังทางเรือเป็นไปได้เพื่อให้สามารถรักษามลประโยชน์ได้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ การพัฒนากองทัพเรืออาจกล่าวได้ว่าพัฒนาขึ้นตามแนวความคิด 3 - S (Smart, Stand-off & Stealthy) ส่วนแนวความคิดใช้กำลังทางทะเลมุ่งไปที่ความปลอดภัยและความมั่นคงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจทางทะเล โดยให้ความสำคัญต่อการควบคุมทะเลและการรักษาเส้นทางคมนาคม มีทั้งการให้ความช่วยเหลือ การรักษากฎหมายและการใช้กำลังทางเรือต่อสู้เพื่อปราบจับ ประเทศมหาอำนาจใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีช่วยเหลือให้เกิดการรวมพลังอำนาจทางทหารและพลังอำนาจอื่นเข้าด้วยกันทั้งกำลังทางบก ทางเรือ ทางอากาศ อวกาศและพลเรือน

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยายในห้องเรียน ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

- ๕.๑ สงครามทางเรือมีความหมายและจุดมุ่งหมายอย่างไร
- ๕.๒ วิวัฒนาการของสงครามทางเรือตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีความเป็นมาและแตกต่างกันอย่างไร
- ๕.๓ วิวัฒนาการของสงครามทางเรือสามารถกำหนดเป็นแนวความคิดพื้นฐานในการใช้กำลังทางเรือได้อย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

- ๖.๑ อุฬาร มงคลนาวิน พล.ร.ท., วิวัฒนาการ คุณลักษณะและขีดความสามารถกำลังรบทางเรือ, ๒๕๓๖
- ๖.๒ ชะโอษฐ์ พัฒนฤกษ์สิน, น.อ., วิวัฒนาการของสงครามทางเรือ ประเภทของเรือรบ เครื่องบิน, ๒๕๓๐

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

- ๗.๑ Richard Hill, Medium Power Strategy Revisited, Sea power Center: Working Paper No.3, March 2000
- ๗.๒ Stanfield Turner, VADM USN, Mission of the U.S.Navy, Naval War College Review, March 1974 or <http://www.nwc.navy.mil/press/review/1998/winter/art10w98.htm>

หัวข้อวิชา การปฏิบัติการทางเรือโดยทั่วไป

๑. ความสำคัญ

ในการปฏิบัติการทางเรือในปัจจุบัน มีการแบ่งออกเป็นกองเรือต่างๆ เพื่อปฏิบัติการกิจต่างๆ ที่ได้รับมอบ รวมทั้งปฏิเสธการใช้ทะเลของฝ่ายตรงข้าม โดยการควบคุมทะเล (Control of the Sea) ให้ได้ในเวลาและตำบลที่ต้องการ อันจะทำให้ได้มาซึ่งกำลังอำนาจทางทะเล (Sea power) เหนือฝ่ายตรงข้าม อย่างไรก็ตาม แนวโน้มในอนาคตการปฏิบัติการทางเรือมีบทบาทในการแผ่ขยายกำลังอำนาจทางเรือออกสู่ทะเล (The Projection of Naval Power at Sea) และการขยายกำลังอำนาจทางเรือจากทะเลสู่ฝั่ง (The Projection of Naval Power Ashore) เป็นสำคัญ

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ทราบถึง แนวทางว่าจะใช้กำลังทางเรือปฏิบัติการอย่างไร โดยต้องคำนึงถึงสภาพของกำลังทางเรือและอาวุธยุทธภัณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และส่วนที่จะได้รับการพัฒนาปรับปรุงหรือจัดหาเข้าประจำการใหม่ ชีตความสามารถและข้อจำกัดของกำลังทางเรือและอาวุธต่างๆ ที่แตกต่างกัน ทำให้การปฏิบัติการทางเรือจำเป็นต้องแบ่งออกเป็นสาขาย่อยๆ เพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว นอกจากนี้ก็ต้องทราบองค์ประกอบสำคัญของกำลังทางเรือ (Naval Power) ว่ามีอะไรบ้าง องค์ประกอบแต่ละส่วนสัมพันธ์กันอย่างไร และความสัมพันธ์กับกำลังอำนาจทางทะเล หรือ สมุทธานุภาพ (Sea power) อีกด้วย

๓. สาระสังเขปการศึกษา

จุดมุ่งหมายหลักของการปฏิบัติการทางเรือ คือการได้มาซึ่ง“การควบคุมทะเล” หรือครองทะเลเฉพาะในช่วงเวลา พื้นที่และตำบลที่ต้องการเท่านั้น โดยหลักการดังกล่าวได้มีการวิวัฒนาการต่อเนื่องมาเป็นลำดับ องค์ประกอบหลักของกำลังทางเรือประกอบด้วย กองเรือหรือกำลังเรือรบ (Fleet) กำลังนาวิกโยธิน (Marine Corp) และกำลังต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง (Anti Air & Coastal Defense) หัวใจสำคัญก็คือขีดความสามารถและข้อจำกัดของกำลังทางเรือและอาวุธยุทธภัณฑ์ที่หลากหลายและแตกต่างกัน ทำให้การปฏิบัติการทางเรือต้องแบ่งย่อยออกเป็นการปฏิบัติการทางเรือสาขาต่างๆ ได้แก่ การปฏิบัติการผิวน้ำ (Surface Warfare) การป้องกันภัยทางอากาศ (Anti - Air Warfare) และการปราบเรือดำน้ำ (Anti Submarine Warfare) ซึ่งเป็นการปฏิบัติการหลักในทะเลของกองเรือในการต่อต้านภัยจากทั้งสามมิติ นอกจากนี้ยังมีสาขาเฉพาะที่สำคัญอื่นๆ ที่ปฏิบัติการส่งเสริมซึ่งกันและกันอีก เช่น การปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibious Operations) การปฏิบัติการทุ่นระเบิด (Mine and Anti - mine Warfare) การปฏิบัติการตามลำน้ำ (Riverine Operations) การปฏิบัติการอากาศยานนาวี (Naval Air Operations) การสงครามพิเศษ (Special Warfare) และการปฏิบัติการทางเรืออื่นๆ เช่น การต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง การควบคุมเรือพาณิชย์และเรือประมง และการดำเนินการด้านกิจการพลเรือน ตลอดจนขอบเขตของการปฏิบัติการภายใต้กฎหมายสงครามและกฎหมายระหว่างประเทศ

กองทัพเรือมี กองเรือยุทธการ หรือกำลังเรือรบเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิบัติ การควบคุมทะเล ดังนั้นควรที่จะทราบถึงภารกิจ ชีตความสามารถ และข้อจำกัดของกำลังทางเรือเหล่านี้ เพื่อจะได้ใช้กำลังทางเรือหรือ

ให้การสนับสนุนการปฏิบัติการทางเรือ ตลอดจนการพัฒนาปรับปรุงขีดความสามารถให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ทางเรือ และภารกิจของกองทัพเรือได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์มากที่สุด สำหรับ หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน ซึ่งมี กองพลนาวิกโยธิน เป็นกำลังรบที่สำคัญในการแผ่ขยายกำลังอำนาจทางเรือ ออกสู่ทะเล (The Projection of Naval Power at Sea) และการขยายกำลังอำนาจทางเรือจากทะเลสู่ฝั่ง (The Projection of Naval Power Ashore) เป็นสำคัญ และมีหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง เป็นหน่วยพิทักษ์พื้นที่ทางยุทธศาสตร์ เพื่อให้การปฏิบัติของหน่วยกำลังรบข้างต้นสามารถดำเนินกลยุทธ์ได้อย่าง ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ กำลังทั้งสามส่วนนี้รวมเรียกว่ากำลังทางเรือหรือ นาวิกกานูภาพ (Naval Power) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกำลังอำนาจทางทะเลหรือที่เรียกว่า สมุทรภาพ (Sea Power or Maritime Power)

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยายในห้องเรียน ๖ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

- ๕.๑ กำลังทางเรือประกอบด้วยอะไรบ้าง
- ๕.๒ กำลังรบทางเรือมีกี่ประเภท อะไรบ้าง
- ๕.๓ การครองทะเลกับการควบคุมทะเล แตกต่างกันอย่างไรร
- ๕.๔ กำลังทางเรือมีคุณลักษณะอย่างไร
- ๕.๕ แนวความคิด และจุดมุ่งหมายในการใช้กำลังทางเรือคืออะไร
- ๕.๖ การปฏิบัติการทางเรือมีกี่สาขา ในแต่ละสาขามีรูปแบบและหลักการการปฏิบัติอย่างไร รวมถึงมี ความสอดคล้องกันอย่างไร
- ๕.๗ กำลังทางเรือมีการจัดกำลังและการควบคุมบังคับบัญชาอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

- ๖.๑ เอกสารของผู้บรรยาย หรือตามที่คุณบรรยายกำหนด
- ๖.๒ อทร.๘๐๐๑, หลักนิยมทางทะเลของกองทัพเรือ

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

- ๗.๑ ชะโอษฐ์ พัฒนฤกษ์สิน, น.อ., วิวัฒนาการของสงครามทางเรือ ประเภทของเรือรบ เครื่องบิน, ๒๕๓๐
- ๗.๒ รพล คำคล้าย, น.อ., การปฏิบัติการของเรือ, ๒๕๓๒
- ๗.๓ อุฬาร มงคลนาวิน, พล.ร.อ., การใช้กำลังทางเรือ, ๒๕๓๘
- ๗.๔ ปรีชา บุญส่ง, น.อ., กำลังทางเรือและการปฏิบัติการทางเรือ,
- ๗.๕ วิชิต ภูษา, น.อ., ปฏิบัติการทางเรือทั่วไป
- ๗.๖ เกรียงวรุฒ สมุทรกลิน, น.อ., การปฏิบัติการรบผิวน้ำ, ๒๕๓๒
- ๗.๗ ไพศาล นภสิริวงศ์, น.อ., การปฏิบัติการรบผิวน้ำ, ๒๕๓๙
- ๗.๘ สรส. เอกสารอ้างอิงประกอบการบรรยาย การสงครามปราบเรือดำน้ำ
- ๗.๙ อะดุง พันธุ์เยี่ยม, น.ท., หลักการปราบเรือดำน้ำ
- ๗.๑๐ กทบ.กร., การปฏิบัติการทุ่นระเบิด, ๒๕๔๔
- ๗.๑๑ กทบ.กร., การต่อต้านทุ่นระเบิด, ๒๕๔๔
- ๗.๑๒ อุฬาร มงคลนาวิน, พล.ร.ท., วิวัฒนาการฯ และคุณลักษณะและขีดความสามารถ กำลังรบทางเรือ, ๒๕๓๖

หัวข้อวิชา การปฏิบัติการสนับสนุนทางเรือ

๑. ความสำคัญ

ในการปฏิบัติการทางเรือไม่ว่าจะมีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก จำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนตั้งแต่ขั้นเตรียมการเพื่อให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติ จนถึงขั้นปฏิบัติการเพื่อให้มีการปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องตามระยะเวลาที่ภารกิจกำหนด รวมทั้งในขั้นเสร็จสิ้นการปฏิบัติ เพื่อปรับสภาพ ฟื้นฟูบูรณะให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ซึ่งการสนับสนุนกำลังทางเรือที่ดี รวดเร็ว ตรงตามความต้องการย่อมส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติการของกำลังทางเรือ ดังนั้นฝ่ายสนับสนุนจึงต้องนำเอาขีดความสามารถทั้งหมดที่มีอยู่มาใช้ ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยที่จะต้องนำเอาการระดมสรรพ กำลังหรือการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร จากภาครัฐและภาคพลเรือนหากเครื่องมือที่มีอยู่ไม่สามารถสนับสนุนกำลังทางเรือได้อย่างเพียงพอ โดยเป็นส่วนเสริมเพื่อให้บรรลุภารกิจที่ตั้งไว้

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้ศึกษาเพื่อรับทราบและเข้าใจถึงการใช้กำลังทางเรือของกองทัพเรือและความต้องการของกำลังทางเรือที่จะต้องรับการสนับสนุนจาก หน่วยสนับสนุน หรือ การปฏิบัติจากด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในการออกปฏิบัติการกิจให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงแนวทางการระดมสรรพกำลังหรือการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร ในส่วนที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้กับกำลังทางเรือเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดเป็นแนวความคิดและแนวทางในการวางแผนสนับสนุนของนายทหารนักเรียนที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ

๓. สารสังเขปการศึกษา

กองทัพเรือมีภารกิจในการรักษาอธิปไตยของชาติทางทะเล ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ คุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ดำรงการคมนาคมทางทะเลให้ได้อย่างต่อเนื่อง ช่วยเหลือสนับสนุนการป้องกันอธิปไตยทางบก สนับสนุนการรักษาความมั่นคงภายในประเทศและสนับสนุนการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน โดยการจัดกำลังทางเรือหรือเครื่องมือต่างๆในการปฏิบัติการกิจ ซึ่งจะต้องมีการสนับสนุนจาก หน่วยสนับสนุน หรือ การปฏิบัติจากด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในการออกปฏิบัติการกิจให้ได้อย่างต่อเนื่องและอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในส่วนของกองทัพเรือจะมีหน่วยเทคนิคและฐานทัพ ทำเรือในการสนับสนุน อาทิ การส่งกำลังบำรุงตามสาขา ไม่ว่าจะเป็นการส่งกำลัง สป.ต่างๆ การขนส่ง การบริการทางการแพทย์และส่งกลับสายแพทย์ การฐานทัพ การบริการกำลังพลและซ่อมบำรุงที่รวมถึงการซ่อมสร้างสิ่งอุปกรณ์ เป็นต้น ดังนั้นความต้องการต่างๆจะถูกกำหนดให้ให้เป็นไปตามแผนให้หน่วยที่มีหน้าที่สนับสนุนวางแผนดำเนินการให้สอดคล้องกันกับหน่วยเหนือและกำลังทางเรือ

จากการสนับสนุนดังกล่าวเนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีงบประมาณในการสนับสนุนอย่างจำกัด ซึ่งในบางภารกิจ เช่น การทำสงครามในการป้องกันประเทศ จำเป็นจะต้องใช้งบประมาณ กำลังพล ยุทโธปกรณ์และเครื่องมือต่างๆเป็นจำนวนมาก ไม่สามารถจัดหามาให้เพียงพอและพร้อมตั้งแต่ภาวะปกติ ดังนั้นในการปฏิบัติจะมีการร่วมและสนับสนุนระหว่างเหล่าทัพ รวมถึงการระดมสรรพกำลังหรือการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร จากภาครัฐและภาคพลเรือน จะเป็นการช่วยให้การปฏิบัติการกิจสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

การระดมสรรพกำลังเป็นการดำเนินการตามแผนฉันทกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยหน่วยต่างๆตรวจสอบความต้องการที่นอกเหนือจากที่มีอยู่ทั้ง ๙ ด้าน รวบรวมและจัดทำเป็นบัญชีความต้องการระดมสรรพกำลังโดยมีรายละเอียดของประเภท จำนวน วันเวลาและสถานที่ในการรับมอบให้กับ ทร. เพื่อส่ง กรมระดมสรรพกำลังทหาร เสนอ สมช. ต่อไป เพื่อใช้ในการพิจารณาร่วมกับกระทรวงต่างๆ ที่รับผิดชอบในแต่ละด้านในการสนับสนุนให้กับทางทหาร สำหรับในส่วนของการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร เป็นการนำเอาทรัพยากรของทุกภาคส่วนเพื่อใช้ในการป้องกันประเทศ ตามอำนาจที่รับมอบ ทั้งนี้ สามารถดำเนินการได้ตั้งแต่ในภาวะปกติ ขณะที่อยู่ในการฝึกภาคสนามเท่านั้น สำหรับในภาวะไม่ปกติ สามารถดำเนินการในกรณีประกาศสงครามหรือประกาศกฎอัยการศึก โดยเจ้าหน้าที่ทหารที่มีอำนาจออกใบหมายเกณฑ์ให้กับเจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่น เพื่อออกใบเรียกเกณฑ์ไปยังผู้ที่เป็นเจ้าของนำส่งให้กับเจ้าหน้าที่ต่อไป และเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้วจะส่งคืนพร้อมเงินชดเชยตามความเหมาะสม

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยายในห้องเรียน ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

- ๕.๑ กองทัพเรือมีการใช้กำลังทางเรืออย่างไร
- ๕.๒ ความต้องการของกำลังทางเรือจะต้องสนับสนุนมีอะไรบ้าง และมีการดำเนินการอย่างไร
- ๕.๓ หากการสนับสนุนเกินขีดความสามารถหรือมีไม่เพียงพอ ควรจะวางแผนดำเนินการอย่างไร
- ๕.๔ การระดมสรรพกำลังตามแผนฉันทกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ พ.ศ.๒๕๕๐ และ พรบ. ว่าด้วยการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐ มีความสำคัญและมีการปฏิบัติอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

- ๖.๑ เอกสารของผู้บรรยาย หรือตามที่คุณบรรยายกำหนด
- ๖.๒ อทร. ๔๐๐๑ หลักนิยมด้านการส่งกำลังบำรุง
- ๖.๓ อทร. ๔๐๐๒ หลักปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านการส่งกำลังบำรุง

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

- ๗.๑ แผนฉันทกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๐
- ๗.๒ พรบ. ว่าด้วยการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐
- ๗.๓ พรบ. กฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๓๗

หัวข้อวิชา หลักการวางแผนทางทหาร

๑. ความสำคัญ

การวางแผนทางทหารนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะทำให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายสามารถปฏิบัติได้อย่างราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หน่วยเหนือต้องการ การวางแผนในการปฏิบัติภารกิจง่าย ๆ อาจไม่มีความจำเป็นต้องมีแบบแผนการปฏิบัติมากนัก แต่เมื่อภารกิจหรือเหตุการณ์มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ก็จำเป็นต้องมีรูปแบบในการวางแผนให้ชัดเจนเพื่อที่จะทำให้เกิดความง่ายในการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผน และสามารถช่วยกันวางแผนให้ลุล่วงไปได้ในที่สุด ดังนั้นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงขั้นตอน กระบวนการ ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการวางแผนจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของปัญหาทางด้านธุรการและด้านยุทธการ หลักการและกรรมวิธีในการวางแผนทางทหาร การประมาณสถานการณ์ การพัฒนาแผน เอกสารสั่งการ การกำกับดูแลการปฏิบัติตามแผนโดยสังเขป

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา ถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งและเป็นหัวใจหลักของการวางแผนทางทหาร การประมาณสถานการณ์ มีความมุ่งหมายเพื่อจัดเตรียมลำดับขั้นตอนการกระทำตามหลักตรรกวิทยาสำหรับกรณีวิเคราะห์แก้ปัญหาทางทหารเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อตกลงใจที่ละเอียดรอบคอบ เป็นสิ่งที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาไม่ให้มองข้ามสิ่งสำคัญใดๆ ไป

การประมาณสถานการณ์ แบ่งออกได้เป็นขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ การวิเคราะห์ภารกิจ การวิเคราะห์สิ่งที่กระทบกระเทือนต่อหนทางปฏิบัติที่เป็นไปได้ การประเมินหนทางปฏิบัติของข้าศึก การพัฒนาหนทางปฏิบัติของฝ่ายเรา การวิเคราะห์เชิงต่อต้านกันของหนทางปฏิบัติของทั้งสองฝ่าย การเปรียบเทียบหนทางปฏิบัติของฝ่ายเรา และการจัดทำข้อตกลงใจ

การทำงานในปัจจุบันนี้ยังมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะแต่ทางด้านยุทธการเท่านั้น การนำการวางแผนทางทหารมาประยุกต์ใช้ในการทำงานหรือภารกิจอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายย่อมช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาในการตกลงใจในภารกิจนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยายในห้องเรียน ๖ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

- ๕.๑ การวางแผนมีความสำคัญอย่างไร
- ๕.๒ ขั้นตอนการวางแผนสามารถแบ่งออกได้กี่ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างไร
- ๕.๓ วัตถุประสงค์ของการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของการวางแผนเพื่ออะไร
- ๕.๔ ปัจจัยที่ต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนมีอะไรบ้าง แต่ละปัจจัยมีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

๖.๑ อพท.๘๓๐๗ การวางแผนทางทหาร พ.ศ.๒๕๔๑

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

หัวข้อวิชา การวางแผนและจัดทำแผนสนับสนุน

๑. ความสำคัญ

เมื่อมีการปฏิบัติการทางเรือ การวางแผนนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะทำให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายสามารถปฏิบัติได้อย่างราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หน่วยเหนือต้องการ ซึ่งในการปฏิบัติจะต้องได้รับการสนับสนุนจากส่วนที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ เพื่อให้ภารกิจประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการวางแผนในการสนับสนุนกำลังทางเรือก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน ที่จะให้การปฏิบัติสามารถลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งการวางแผนสนับสนุนจะต้องมีเป็นไปตามที่หน่วยเหนือต้องการและสอดคล้องกับกำลังทางเรือ โดยเฉพาะกำลังที่มีขนาดใหญ่หรือมีการปฏิบัติที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ก็จำเป็นจะต้องมีรูปแบบในการวางแผนสนับสนุนให้ชัดเจนเพื่อที่จะทำให้เกิดความง่ายในการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผน และสามารถช่วยกันวางแผนให้ลุล่วงไปได้ในที่สุด

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของปัญหาทางด้านธุรการและด้านการสนับสนุน หลักการและกรรมวิธีในการวางแผนทางทหาร (แผนสนับสนุน)โดยมีการวิเคราะห์ภารกิจ การจัดทำเอกสารสั่งการ การกำกับดูแลการปฏิบัติตามแผนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสายงานที่นายทหารนักเรียนปฏิบัติงาน

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การวางแผนสนับสนุน มีความมุ่งหมายเพื่อจัดเตรียมแนวทางในการสนับสนุนให้กับกำลังทางเรือให้มีการปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ในการนี้สามารถนำการวางแผนทางทหารมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนสนับสนุนตามที่หน่วย ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจะช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาของหน่วยในการตกลงใจในการปฏิบัติการสนับสนุนนั้นๆ ได้อย่างมีรอบคอบ มีประสิทธิภาพและส่งผลให้การปฏิบัติหน่วยเหนือและกำลังที่ได้รับการสนับสนุนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ในการวางแผนสนับสนุนจะต้องมีการดำเนินการโดย การวิเคราะห์ภารกิจ และการตรวจสอบภารกิจของหน่วยเหนือที่มอบให้ รวมถึงรวบรวมความต้องการของกำลังทางเรือมาพัฒนาแนวทางปฏิบัติของฝ่ายเรา เพื่อการจัดทำข้อตกลงใจ และจัดทำเป็นเอกสารสั่งการการปฏิบัติของหน่วยรองรับหน่วยเหนือ

ในการเขียนเอกสารสั่งการจะดำเนินการแสดงถึงวิธีและรายละเอียดในแต่ละหัวข้อตามแบบฟอร์ม เพื่อให้มีการเขียนไปในทางเดียวกัน เนื่องจากนายทหารนักเรียนมาจากหลายพรรคเหล่า จะมีการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ โดยแยกเป็นพรรคเหล่าดำเนินการจัดทำแผนสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้อง รองรับแผนหน่วยเหนือที่อาจารย์ที่บรรยายหรือรับผิดชอบกำหนด และส่งผลงานเป็นเอกสารพร้อมแถลงผลให้กับอาจารย์ผู้ควบคุมการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติภายหลังเสร็จสิ้นการปฏิบัติแล้ว

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

- ๔.๑ บรรยายในห้องเรียน ๓ ชั่วโมง
- ๔.๒ อภิปรายเป็นคณะ ๓ ชั่วโมง
- ๔.๓ แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ ๑๒ ชั่วโมง

๔.๔ คั่นคว่ำ

๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

๕.๑ การวางแผนสนับสนุนมีความสำคัญอย่างไร

๕.๒ การวิเคราะห์ภารกิจมีความสำคัญต่อการวางแผนสนับสนุนอย่างไร

๕.๓ ปัจจัยที่ต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนมีอะไรบ้าง แต่ละปัจจัยมีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างไร

๕.๔ ขั้นตอนในการเขียนเอกสารสั่งการในแต่ละหัวข้อมีแนวทางอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

๖.๑ เอกสารของผู้บรรยาย หรือตามที่คุณบรรยายกำหนด

๖.๒ อทร.๘๓๐๗ การวางแผนทางทหาร พ.ศ.๒๕๔๑

๖.๓ อทร. ๔๐๐๑ หลักนิยมด้านการส่งกำลังบำรุง

๖.๔ อทร. ๔๐๐๒ หลักปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านการส่งกำลังบำรุง

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

๗.๑ แผนผนึกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๐

๗.๒ พรบ.พรบ.ว่าด้วยการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐

๗.๓ พรบ.กฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๓๗

หัวข้อวิชา อภิปรายการปฏิบัติทางเรือและการสนับสนุนอื่นๆ

๑. ความสำคัญ

ในหัวข้อวิชานี้เป็นการนำเอาการศึกษาชุดวิชานี้ เป็นการศึกษาในเรื่อง วิวัฒนาการสงครามทางเรือ ตั้งแต่ในอดีตจนถึงในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการสงครามทางเรือ มีการพัฒนาไปอย่างมาก การเตรียมการหรือปฏิบัติงานพื้นฐานต่างๆก็ยังคงอาศัยวิธีการหรือแนวความคิดรวมถึงประสบการณ์ในอดีตมาประยุกต์ใช้จนถึงปัจจุบัน การปฏิบัติการทางเรือทั่วไป โดยเฉพาะการปฏิบัติการทางเรือในสาขาต่างๆ ซึ่งจะต้องได้รับการสนับสนุนจากการปฏิบัติการด้านอื่นๆ ที่จะช่วยเสริมให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติการของกองทัพเรือ อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติจำเป็นต้องมีการวางแผนต่างๆ เพื่อให้เข้าใจไปในทางเดียวกันและง่ายต่อการปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาในชุดวิชาการปฏิบัติการทางเรือและการวางแผนทางทหาร มาใช้ในการอภิปรายแก้ปัญหาเป็นคณะตามบ่งการที่ได้รับมอบ และให้นายทหารนักเรียนทำการค้นคว้าเพิ่มเติม รู้จักประยุกต์ใช้หลักการและแนวความคิด รวมทั้งระดมข้อคิดเห็นต่างๆ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

๓. สาระสังเขปการศึกษา

อาจารย์ผู้บรรยายและอาจารย์ผู้รับผิดชอบในชุดวิชา จะเป็นผู้กำหนดปัญหาที่จะทำการถกแถลงกัน ภายในกลุ่ม โดยปัญหาในแต่ละกลุ่มอาจจะเหมือนหรือต่างกันได้ นายทหารนักเรียนจะต้องใช้ความรู้และหลักการที่ได้ศึกษาในชุดวิชานี้มาพิจารณาให้เหตุผลถึงแนวทางการแก้ปัญหา โดยอาจจะต้องส่งผลเป็นเอกสารให้กับอาจารย์ผู้ควบคุมการแบ่งกลุ่มอภิปรายภายหลังเสร็จสิ้นการปฏิบัติแล้ว

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

๔.๑ แบ่งกลุ่มอภิปราย ๖ ชั่วโมง

๔.๒ ค้นคว้า ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

๖. เอกสารประกอบการศึกษา

๖.๑ เอกสารของผู้บรรยาย หรือตามที่ผู้บรรยายกำหนด

๖.๒ อทร.๘๓๐๗ การวางแผนทางทหาร พ.ศ.๒๕๔๑

๖.๓ อทร.๘๓๐๗ รปจ.ว่าด้วยการส่งกำลังบำรุง

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม

๗.๑ แผนผืนีกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๐